

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

PERVANE BEY MECMUASININ DİLİÇİ ÇEVİRİSİ
(114-168. Şiirler)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan: Şengül IŞIK

155160109

İstanbul, 2019

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

PERVANE BEY MECMUASININ DİLİÇİ ÇEVİRİSİ
(114-168. Şiirler)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan: **Şengül IŞIK**

Danışman: Prof. Dr. Üzeyir ASLAN

İstanbul, 2019

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

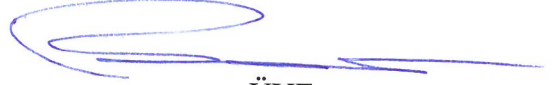
30/12/2019

Enstitümüz *Türk Dili ve Edebiyatı* yüksek lisans programı öğrencilerinden **155160109** numaralı **Şengül IŞIK** "*İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**PERVANE BEY MECMUASININ DİLİÇİ ÇEVİRİSİ**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 25/12/2019 tarih ve 2019/26 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red-veya-Düzeltilme** kararı verilmiştir.

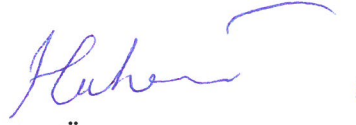
İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof.Dr.Üzeyir ASLAN

ÜYE
Prof.Dr.Muhammet YELTEN

ÜYE
Prof.Dr.Hakan TAŞ

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Pervane Bey Mecmuasının Diliçi Çevirisi (114-168. Şiirler)” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../20...

Şengül IŞIK

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum.
Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../20...

Şengül IŞIK

ÖZET

PERVANE BEY MECMUASININ DİLİÇİ ÇEVİRİSİ (114-168. Şiirler)

Şengül IŞIK

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Üzeyir ASLAN

Aralık, 2019 – 114 sayfa

Türk edebiyatında ilk örneklerinin XV. yüzyılda verilmeye başlandığı mecmualar ve cönkler, edebiyat araştırmacıları için büyük bir öneme sahiptir. Mecmualar aracılığıyla, günümüzde gün yüzüne çıkmamış şâirler ve şiirler ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca var olan şâirler ve şiirlere ait bazı bilgiler mecmualar sayesinde teyit edilebilmektedir. Yazıldığı dönemin edebiyat zevkini ve beğenisini ortaya koyan mecmualar, günümüzde araştırmacıların birçok konu hakkında bilgi sahibi olmak için başvurduğu önemli kaynaklar arasındadır.

Çalışmanın konusunu, mecmuaların bir türü olan nazire mecmualarının en kapsamlı örnekleri arasında sayılan Pervane Bey Mecmuasının 114-168 numaralı gazellerin nesre çevrilme çalışması oluşturmaktadır. Eser, Pervâne b. Abdullah tarafından 1560/1561 yılında düzenlenmiştir. Yazma nüshada '*Mecmua-i Nezair*' adı kayıtlıdır. Eserin tek nüshası Topkapı Sarayı Bağdat Köşkü Kütüphanesi'nde B406 numarada kayıtlıdır. Bu kapsamlı mecmuada yaklaşık 525 şairin 7360 şiiri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: 16.yüzyıl, Nazire, Mecmua, Pervane Bey.

ABSTRACT

THE INTRALINGUAL TRANSLATION OF PERVANE BEY

MAGAZINE

(114-168. Poems)

Şengül IŞIK

Postgraduate Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Üzeyir ASLAN

December, 2019 - 114 pages

The magazines and conks of which first samples in Turkish literature were started to be generated in XV. century have a great importance for the literaturere searchers. Through magazines, poems and poets that didn't come to light can be found out nowadays. In addition, some information belonging to existential poets and poems are able to be confirmed thanks to magazines. The magazines, which exhibit literature taste and like of the era they were written, are among the important sources that researchers refer to have information about a lot of issues.

Ranked among the most comprehensive samples of the nazire magazine, which is a type of magazines, Pervane Bey magazine's translation work of 114-168 numbered ghazals to nazires forms the subject of the work. The work was arranged by Pervane b. Abdullah between the years 1560/ 1561. The name "Mecmua-i Nezair" is registered in written copy. The only copy of the work is registered in the library of Topkapı Palace Bagdat Kiosk, number B406. 7360 poems of approximately 525 poets are in this comprehensive magazine.

Keywords: 16. century, Nazire, Magazine, Pervane Bey.

ÖN SÖZ

Türk edebiyatının önemli kaynaklarından olan mecmualar, en genel tanımıyla birkaç şairin nesir veya şiirlerinden oluşan farklı konulardan içeriklerin birarada derlendiği eserlerdir. Klâsik edebiyatımızda eserlerin telif, düzenleme ve eserin müellifinin, mürettibinin, münekkidin ya da müstensihinin kim olduğu veya eserin ne zaman oluşturulduğuna dâir bilgilere ulaşmak, genellikle mümkün olmamaktadır. El yazma eserler hakkındaki bu bilgiler, genellikle metinlerin/nüshaların başında, sonunda ya da içeriklerinde bulunmayan, ulaşılması zor bilgilerdir. Bu bağlamda metinleri bilimsel metotlarda inceleyip ortaya çıkarmak titiz, dikkatli ve geniş kapsamlı bir araştırma süreci gerektirmektedir.

Bu tez çalışmasında nazire mecmuası türünün en kapsamlı örneklerinden olan Pervane Bey Mecmûasının 114-168. şiirlerinin nesre çevrilmesi ve anlam verilmesi çalışması yapılmıştır. Bu konunun seçilmesinin bir amacı da daha önce sınırlı bölümler halinde başka araştırmacılar tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılan, sonra da tamamlanarak basılan bu kıymetli eserdeki şiirlerin nazire geleneği açısından anlaşılmasına katkıda bulunmaktır. Nazîre mecmuaları yazdıkları dönemin sosyal ve kültürel hayatı, Türkçenin kullanış özellikleri ve barındırdıkları şairlerin meslekleri, varsa saraydaki görevleri, doğum yerleri gibi belki de hiçbir zaman ulaşılamayacak bilgileri korumaları, toplandıkları dönemi kesintisiz olarak bize aktarmaları sebebiyle edebiyatımız açısından önemli belgelerdir. Bu nedenlerle, yıllardır araştırmacılar tarafından en sık başvuru kaynağı arasında yerlerini almışlardır.

Bu kapsamda, öncelikle Türk edebiyatında mecmua geleneği, mecmua sınıflandırmaları tanıtılmıştır. Daha sonra nazire mecmualarının özellikleri, bir nazire mecmuası türü olan Pervane Bey Mecmusının özellikleri, üzerinde durulmuştur. Literatürdeki sınırlı bilgilerle Pervane Bey hayatı hakkında çıkarımda bulunularak, literatürde daha önce Pervane Bey Mecmuası üzerine yapılmış çalışmalar değerlendirilmiştir. İkinci bölüm de ise 114-168. gazellerin nesre çevrilme çalışması ve anlam verme çalışması yapılmıştır. Üçüncü bölümde 114-168 numaralı gazellerin zemin ve nazire şiir olarak tespitlerini

gösteren detaylı bir tablo hazırlanmıştır. Dördüncü bölümde de sonuç ve araştırmanın literatüre katkıları üzerinde durularak çalışma sonlandırılmıştır.

Yüksek lisans tezimi hazırlarken yoğun akademik çalışmalarını arasında bana zamanını ayırarak yol gösteren ve yardımcı olan, tez danışmanım, hocam Prof. Dr. Üzeyir Aslan'a ilgi ve desteğinden ötürü sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Ayrıca, yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen annem Remziye Işık'a, babam Salih Işık'a ve tez yazma aşamasında benimle birlikte olan meslektaşlarım Gizem Özyolcu'ya, Esmâ Barmanbay'a ve Belgin Akın'a teşekkürü borç bilirim.

Şengül IŞIK
İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET-----	i
ABSTRACT-----	ii
ÖN SÖZ-----	iii
KISALTMALAR LİSTESİ-----	vi
TABLolar LİSTESİ-----	vii

I. BÖLÜM

1. TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA VE PERVANE BEY MECMUASI

1.1.Mecmuanın Tanımı ve Türk Edebiyatındaki önemi-----	1
1.1.1. Mecmuaların Sınıflandırılması-----	2
1.1.2. Nazire Mecmualarının Özellikleri ve Pervane Bey Mecmuası---	4
1.1.3. Pervane Bey'in Hayatı-----	12
1.2. Pervane Bey Mecmuası Üzerine Yapılmış Çalışmalar-----	13

II. BÖLÜM

2. PERVANE BEY MECMUASININ DİL İÇİ ÇEVİRİSİ (114-168. ŞİİRLER)

2.1. 114-168. Şiirlerin Diliçi Çevirisi-----	15
--	----

III. BÖLÜM

3. 114-168. ŞİİRLERİN ZEMİN VE NAZİRE ŞİİR OLARAK AYRIŞTIRILMASI

3.1. 114-168. Şiirler Hakkında Analiz-----	103
--	-----

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ

4.1. Araştırmanın Literatüre Katkıları -----	108
KAYNAKÇA-----	111
ÖZGEÇMİŞ-----	114

KISALTMALAR LİSTESİ

T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
yy.	: Yüzyıl
vb.	: Ve benzeri
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Transkripsiyon sistemi.....	vii
Tablo 2: Pervane Bey Mecmuasındaki şairler ve şiir sayıları	8
Tablo 3: Pervane Bey Mecmuasındaki geçiş şiirleri.....	11
Tablo 4: 114-168 numaralı şiirlerin zemin ve nazire şiir olarak ayrıştırılması.....	113

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

اَ	a, ā	ص	ş
اِ	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
ح	ḥ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ū, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

I. BÖLÜM

1. Türk Edebiyatında Mecmua ve Pervane Bey Mecmuası

1.1. Mecmuanın Tanımı ve Türk Edebiyatındaki Önemi

Mecmû'a, Arapça cem' kökünden türetilmiştir. Toplanmış, biriktirilmiş ve derlenmiş şeylerin tümü anlamına gelir. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap şeklinde tanımlanmıştır (Develioğlu, 2010: 596). Arapça جمع kökünden gelmektedir. Seçme yazı ve şiirlerin kaydıyla meydana gelmiş ve bu gibi âsâr-ı müntehabenin kaydıyla oluşmuş risalelere 'mecnûa' adı verilir (Sami, 2015: 1293). Mecmûalar genelde bir veya daha fazla yazar veya şaire ait çeşitli biçimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme el yazması kitaplardır. Bu kitaplar başlangıçta pek çok açıdan benzerlik gösterdiği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvâlar, dualar, hutbeler şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latîfeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihi belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmıştır. Ancak, zamanla gelişip düzenli bir şekil alarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren manzum el yazması çeşidi özelliği kazanmıştır (DİA, 2007, Cilt 28: 258-268).

Türkçede 'cönk' adı verilse de aşağıdan yukarıya tûlânî biçimde açılanlara 'cönk' denilmiştir. Tanzimat'tan sonra daha çok dergi anlamında kullanılan mecnûa kelimesini klasik Türk kültürü çerçevesi içinde bugünkü anlamıyla düşünmek yanlıştır (Kut, 1998: 170). Mecmualar çok düzgün, özenle hazırlanmış olabildiği gibi düzensiz, kâğıtlarının boyutları ve renkleri birbirine uymayan halde hazırlanmış şekilde de karşımıza çıkmaktadır. Bu durum mecmuaya sonradan eklemeler yapıldığına işaret eder. Bazen mecmuanın yazı karakterinin bile değiştiği gözlemlenir. Bu durum mecmuanın el değiştirdiğini düşündürür (DİA, 2007, Cilt 28: 258-268).

Mecmû'alar tek bir mürettip tarafından düzenlenebileceği gibi birkaç el değiştirerek de oluşturulmuş olabilir. Mürettibin eğitim durumu, mesleği, bulunduğu çevre mecmû'anın tertibinde oldukça önemlidir. Tüm bu etkenler sonucunda bir mecmû'a, alelade bilgilerin bulunduğu, hesapların tutulduğu,

ilaç tariflerinin toplandığı; sayfaları farklı yerlerden toplanıp birbirine eklenmiş, farklı kalemlerle yazılmış olabileceği gibi, tek tip kalemin ve kâğıdın kullanıldığı, ne amaçla oluşturulduğunun belli olduğu, belli bir konu üzerine yazılmış da olabilir (Duran, 2008:10).

Anadolu’da ilk örneklerine XV. yüzyılın başlarında rastlanan şiir mecmûaları beğenilen, tanzîr edilen manzûmeleri, çeşitli sebeplerle dîvânlarla alınmamış şiirleri de barındırması yönüyle son derece önemli kaynaklardır. Bu kaynaklar aracılığıyla dönemin edebî yapısını değerlendirirken somut veriler elde etmek mümkün olabilmektedir. Mecmûalar yazıldığı dönemin estetik zevkini, dönemin dil ve gramer kurallarını, şairlerin edebî kişiliğini, dönemin edebî anlayışının belirlenmesine yardımcı olan kaynaklardır. Yaşar Aydemir “*Ali Şîr Nevâyî’nin şiirleri XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar mecmûalarda yer alıyorsa bu durum hem okuyucu zevkini hem de şairin uzun süreli etkisini gösterir.*” şeklinde tanımlamıştır (Aydemir, 2007:125).

Bu gelenek içerisinde üretilmiş eserlerin ortak noktaları ‘derleme’ olarak oluşturulmuş olmalarıdır. Bu derleme çalışması “mürettip” (derleyici/derleyen) tarafından ya tek bir alanda gerçekleştirilir veya birbirinden çok farklı bilim sanat dalları ile ilgi alanlarına ait sözlü yazılı gelenekte dolaşımda olan birikim içerisinde yürütülür (Gürbüz, 2012: 99).

Aslında 1920’li yıllarda, mecmû’a üzerine dikkatleri çeken ilk araştırmacı, Ali Cânîp Yöntem olmuştur. Meseleyi teorik olarak ele alan Yöntem’i, Ali Nihat Tarlan’ın 1940’lı yıllarda art arda yayınladığı, çeşitli mecmû’alardan elde ettiği bilgiler ile şâirlerin hayatlarına ve şiirlerine dâir hususlar hakkındaki yazıları takip etmiştir (Gürbüz, 2012: 99).

1.1.1.Mecmuaların Sınıflandırılması

Mecmûaların sınıflandırılması konusunda araştırmacıların nispeten farklı yaklaşımları bulunmaktadır (Gürbüz, 2012, Levend, 2014, Kut, 1998). İlk çalışmayı Agâh Sırrı Levend Türk Edebiyatı Tarihi adlı kitabında yapmıştır. Bu tasnife göre mecmû’alar:

1. Nazîre mecmû’aları
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmû’aları

3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar

4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar

5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû'alardır. Ancak ortak olan nokta türlerine göre ayırım yaparken dikkat edilmesi gereken hususun içeriklerine dikkat etmek olduğudur. Bu noktada en geniş sınıflandırmayı yapan Mehmet Gürbüz'ün çalışması dikkate alınacak olursa, mecmûalarla ilgili yapılacak sınıflandırmada mürettibin eser karşısındaki tavrını göz önünde bulundurmamak son derece önemlidir. Kendi zevklerine göre örneklerinin en güzellerini seçme iddiasında olan mürettibin tema, şekil ve şairin kimliği gibi sınırlayıcı faktörlerin daralttığı belirli bir alan üzerinden seçkisini gerçekleştirdiği görülür (Gürbüz, 2012: 99).

Şiir mecmûaları ise şu başlıklar altında sınıflandırılmıştır:

1.Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları

a) Gazel mecmuaları

b) Kaside mecmuaları

c) Müstezad mecmuaları

d) Matla mecmuaları

e) Beyit mecmuaları

d) Mısra mecmuaları

e) Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmualar

2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları

a) Tarih mecmuaları

b) Na't mecmuaları

c) Mu'ammâ mecmuaları

d) Lügaz mecmuaları

e) Medhiye mecmuaları

3. Nazire mecmuaları

4. Şairlerin aidiyeti/ mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar

a) Aynı zümreye (tasavvufî oluşum, meslek grubu vb.) mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

- Mevlevî şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

-Hurûfi-Bektaşî şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

b) Aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmualar

5. Bir mensûbiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dîvânlarını, şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûalar.

Bunların dışında mecmualar, tertip edenine göre, derleyeni tanınmış kişiler veya kim olduğu belli mecmualar ve derleyeni bilinmeyen anonim mecmualar olarak da iki bölüme ayrılabilir. Mecmuaların bir bölümünün müstensihi ve sahibi belli, büyük bir bölümünün ise ne sahibi ne de müstensihi bellidir. Çoğunun düzenlenme tarihi de yoktur (Kut, 1998:172)

Mecmualar sadece şiirlerin toplandığı kaynaklar değildir. Mecmualarda tarihi olaylardan resmi yazışmalara; lugaz, muamma, bilmece, fıkra gibi eğlencelik türlerden özel mektuplar ve anılara kadar geniş bir konu yelpazesi vardır (Kut, 1998:172).

1.1.2. Nazire Mecmualarının Özellikleri ve Pervane Bey Mecmuası

Nazire, “نظر” (nazara) mastarından türemiş Arapça bir isimdir. Sözlük anlamı “*bir şeye benzemek üzere yapılan şey, örnek, misl, karşılık*”tır (Sami, 2015: 1293). Terim olarak “bir şairin, manzum bir eserine aynı vezin ve kafiyede başka bir şair tarafından yazılan şiir” anlamını kazanmıştır (DİA, 2006, Cilt 29: 265-268). Bu işe tanzir ya da tanzir etmek, işi yapan ise “nazire-gû” veya “nazire-perdâz” olarak adlandırılmıştır. Nazire mecmû’aları sayesinde günümüze dîvânı ulaşamayıp adını yalnızca tezkirelerden bildiğimiz şairlerin şiirlerinin yanı sıra, mecmû’anın derlendiği dönemde rağbet gören şairler, dönemin şiir anlayışı, şiirlerde işlenen konular, şairlerin vezin ve kafiye tercihleri, şairler arasındaki ilişkiler ve şairlerin biyografik bilgileri hakkında da bilgi edinmek mümkündür (DİA, 2006, Cilt 29: 265-268).

Nazîre bir şairin takdir ettiği başka bir şairin şiirine vezin, kafiye ve konu itibarıyla benzeri olarak söylediği şiirlere denir. Nazîre söylerken şairin kendi üslubunu ortaya koyma ve orijinal şiirden daha güzelini yazma amacı bulunmaktadır. Şair nazîre şiirinde kendi tarzını, edebi kişiliğini yansıttığı oranda şairlik gücünü ispatlamış olmaktadır (Kaya, 2005:48).

Muhteva ve biçimin önceden belirli olduğu dîvan şiirinde şairler yeni muhteva arama ihtiyacı hissetmeden mevcut olanı değişik bir tarzda kendi

üsluplarını ekleyerek ifade etmeye çalışmışlardır, bunun için de nazîre yönteminden faydalanmışlardır. Nazîre geleneği dîvan edebiyatının kuruluşundan, Cumhuriyet dönemine kadar devam etmiş bir gelenektir. Bu gelenekle yazılmış olan şiirler meraklılarınca toplanarak ve nazîre mecmûaları oluşturulmuştur (Kaya, 2005:48).

Anadolu’da yazılmış olan, derleyicisi belli ve elde mevcut olan bilinen beş nazîre mecmûası bulunmaktadır. Derleyeni bilinen ilk nazire mecmû’ası Ömer bin Mezîd tarafından 1437 yılında derlenen ‘*Mecmûatü’n-Nezâir*’ adlı eserdir. 1982’ye kadar mevcut tek yazma olduğu düşünülen nüsha Oxford Üniversitesi Afrika ve Doğu Araştırmaları Kütüphanesi 27/689 numarada kayıtlıdır. Eserde 84 şairden şiirler yer almaktadır. Altı aruz bahrine ayrılan 397 şiir, ayrıca kafiye sistemine göre tekrar düzenlenmiştir. Mecmû’a Sultan II. Murad’a sunulmuştur (Durkaya, 2011:6)

İkinci eser ise, Eğridirli Hacı Kemal’in ‘*Câmiü’n-Nezâir*’i’ 1512 yılında derlenmiştir. Eser mukaddime, şiirler ve fihrist olmak üzere üç bölüm hâlinde tertip edilmiştir. Mukaddime bölümünden sonra kafiyelerinin alfabetik olarak sıralandığı şiirler gelir. Bu bölümde model şiirler “min-keâm-ı Şeyhî redîf-i dîger, gazel-i Nushî kâfiye-i mugâyir redîf-i dîger” gibi başlıklarla belirtilmiş, nazım şekli ya da türü değıştikçe bu durum başlıkta gösterilmiştir. Eserde vezin ve bahirler ayrıca belirtmeye gerek duyulmamıştır. Eserde 262 şairin 2848 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlerden 1036’sı model şiir, 1651’i ise naziredir (Markoç, 2003: 7).

Üçüncü eser ise, ‘*Mecmau’n-Nezâir*’ isimli 1523 yılında Edirneli Nazmî tarafından derlenmiş eserdir. Eserde mukaddime ve hâtîme bulunmamaktadır. Elif harfiyle kafiyelenmiş bir zemin şiirle başlar, “ye” ile kafiyelenmiş bir nazire şiirle son bulur. Mecmû’ada 357 şairin 5527 şiiri bulunmaktadır. Bunlardan 5490’ı gazel, 37’si ise murabbadır. Şiirler hem kafiyelerinin son harflerine göre hem de aruz bahirlerine göre belli bir sıra gözetilerek düzenlenmiştir (Köksal, 2006:131).

Dördüncü Mecmua ise, *Bağdatlı Ahdî Tezkiresi*’nde adı geçen Sabrî Çelebi’nin ‘*Câmi’ü’n-Nezâyir*’ isimli eseridir. Ancak eser günümüze ulaşamamıştır (Solmaz, 2009:196).

Son olarak ise nazire mecmuasının da son örneği olan aynı zamanda çalışma konusunu da oluşturan *Pervane Bey Mecmuası*’dır. Pervâne b.

Abdullah tarafından 1560/1561 yılında düzenlenmiştir. Yazma nüshada ‘*Mecmua-i Nezair*’ adı kayıtlıdır, ancak eser derleyicisinin adıyla şöhret bulmuştur. Ferağ kaydındaki “... *ve kâne’l-ferâğu min-ta’likihi fi-evveli’r-rub’i’s-sâlisi mine’l-yevmi’r-râbii fi-râbii’l-aşri’l-evveli mine’s-şehri’s-sâdisi fi-sâmini’l-aşri’s-sâbii mine’l-mi’ete’l-âşiri’l-hicreti’n-nebeviyyeti’l-Mustafâsalla’llâhu aleyhi âlihi ve sahbihi ecmaîn*” ibaresinden eserin H. 968 / M. 1560-61 tarihinde istinsah edildiği anlaşılmaktadır (Gıynaş, 2017:9).

Eserin tek nüshası Topkapı Sarayı Kütüphanesi’ndedir. Mecmû’ada 520’den fazla şairin 8000’den fazla şiiri yer almaktadır. Mecmuada 550 şaire ait 7345 zemin şiir ve nazire, 74 şaire ait 827 geçiş şiiri olmak üzere toplam 8172 şiir bulunmaktadır. 74 şairden 59’unun aynı zamanda zemin ve nazire şiirleri de bulunmaktadır. Böylece sadece geçiş şiiri bulunan şairler ve hem zemin şiiri/naziresi, hem de geçiş şiiri bulunan şairlerle beraber mecmua 565 şairin 8172 şiirini ihtiva etmektedir. (Gıynaş, 2017:9). (Tablo 1) Eser, bu özelliğiyle en hacimli nazire mecmû’asıdır. Önce zemin, ardından nazirelerin yazıldığı şiirler, kafiyelerine göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Bahirler ve zemin şiirler değişikçe derleyici tarafından belirtilmiş, aynı vezin ve kafiyedeki tekdüzeliği kırmak amacıyla nev-i diğer başlığı altında farklı vezin ve kafiyede şiirlere yer verilmiştir (Gıynaş, 2017:9).

Pervâne Bey Mecmuası’nı diğer mecmualardan ayıran farklı bir özelliği ise, bir zeminden diğer zemine geçeceği zaman arada zemin şiire yazılmış bir nazire olmadığı anlaşılan şiirlere yer verilmiş olmasıdır. Araştırmacılar bu şiirleri ‘geçiş şiirleri’ olarak isimlendirmiştir. Bu geçiş şiirleri genellikle zeminlerden sonra birer tane verilmiş, bazı zeminlerden sonra ise iki ya da üç tane verilmiştir. Nadir olarak da bazı zeminlerden sonra geçiş şiiri verilmemiştir (Gıynaş, 2017: 9). Haşiyelerde yer alan söz konusu şiirler, mecmuanın başlarında şairin adı ya da mahlası ile kurulan ‘Güfte-i ...’ tamlamasıyla, ortalarında ‘Nev’-i diğer’, son kısımlarında ise ‘Nev’-i âhar’ olarak başlıklandırılmıştır (Tablo 2).

Zemin ve nazirelerdekinin aksine başlıklarda çok az bir kısmı hariç şairin ismi verilmemiştir. Aralara yerleştirilen bu şiirlerin genelini gazel oluşturmakla beraber, murabba, kıt’a, rubâ’i, müfred gibi nazım şekilleri de bulunmaktadır (Gıynaş, 2017: 9). Tanzimde tarihî bir sıra takip edilmemiştir. Bazı şairler hakkında verilen doğum yeri, eğitimi, mesleği, mahlasları, hocaları, eserleri,

mizaçları vb. bilgiler şairlerin kimliklerinin tespit edilebilmesi açısından önemlidir. Pervâne Bey Mecmuası da bu çeşit bilgileri içermesi bakımından son derece önemlidir. Örneğin, mecmuada şiirleri yer alan bazı şairlerin, divanlarında yer almayan bazı şiirlerinin bulunduğu rastlamaktayız. Mecmuanın hacmi dikkate alındığında bu bilgilerin değerini daha da artırmaktadır. Pervâne Bey Mecmuası'nın diğer şiir mecmualarından ayrılan bir yönü verdiği biyografik bilgilerdir. Bu bilgiler biyografi kaynaklarında yer alan türden olup, bu bakımdan mecmuaya ayrı bir önem kazandırmaktadır. Çoğu zaman şair ile ilgili bilgi verilirken nadiren şiir hakkında bilgi verildiği de görülür. (Gıynaş, 2017:15).

Şair	Şiir Sayısı	Şair	Şiir Sayısı
Zâtî	374	Selmân	38
Muhibbî (Kânûnî Sultân Süleymân)	287	Şairi tespit edilemeyenler	37
Nazmî	278	Fevrî	36
Necâtî	197	Hadidî	36
Hayâlî	180	Adlî (Sultân Bâyezîd)	35
Revânî	169	Ferîdî	35
Kemâl Paşazâde	137	Şeyhî	35
Sürûrî	132	Aşkî (Üsküdarlı)	34
Ahmed Paşa	115	Visâlî	34
İshâk Çelebi	109	Kâtibi	33
Lâmî'î	107	Behîştî	32
Sebzî	106	Subhî	32
Mesthî	103	Tâlî'î	32
Şem'î	98	Hasan Çelebi	31
Tâcizâde Ca'fer Çelebi	96	Râyî	31
Celîlî	94	Mâtemî	29
Hayretî	92	Nihânî	29
Gedâyî	86	Usûlî	29
Me'âlî	83	Ânî	28
Sabâyî	66	Mihri	28
Hafî	63	Sübûtî	28
Atâ	62	Şemsî	28
Münîrî	62	Figânî	27
Âhî	61	Sihri	27
Mu'îdî	60	Hâverî	26
Bâkî	59	Hecrî (Kara Çelebi)	26
Helâkî	59	Ahmedî	25
Fakîrî	58	Cenâbî	25
Cem Sultân	53	Fehmî	24
Nizâmî	50	Sabûhî	24
Refikî	48	Câmî	23
Şâmî	48	Basîrî	22
Sinânî	47	Hasbî	22
Şevkî	47	Sa'dî-i Cem	22
Emrî	46	Şahidî	22
Vasfî	46	Ulvi	22
Yahyâ Bey	45	Adnî (Mahmûd Paşa)	21
Kemâl-i Zerd	44	Derûnî	21
Resmî	44	Gubârî	21
Enverî	43	Haydarî	21

Tablo 2: Pervâne Bey Mecmuasındaki Şairler ve Şiir Sayıları. Kaynak: Gıynaş, 2017.

Harimî (Sultân Korkud)	43	Kâdirî	21
Rahmî	43	Atâyî	19
Remzi (Bursalı)	43	Bahârî	19
Sun'î (Gelibolulu)	43	Fazlî	18
Hilâlî	42	Tarîkî	18
Sâfî (Cezerî Kâsım Paşa)	41	Firâkî	17
Selikî	41	Niyâzî	17
Zihnî	41	Râzî	17
Sehî Bey	40	Sâbirî	17
Amrî	39	Sehâbî	17
Sûzî	17	Haydar	8
Belîğî	16	Hudâyî	8
Feyzî	16	Hüsâmî	8
Rahimî	16	Na'tî	8
Sücûdî	16	Nâmî	8
Ârifî	15	Nazmî (Kâdizâde)	8
Cemâlî	15	Nihâlî	8
Ferruhî	15	Sa'yî	8
Kâsım	15	Selimî (Yavuz Sultân Selim)	8
Sühâyî	15	Sevdâyî	8
Cinânî	14	Vahidî	8
Hitâbî	14	Yetimî	8
Rahikî	14	Andelibî	7
Rûhî	14	Avnî (Fâtih Sultân Mehmed)	7
Safî	14	Civânî	7
Şânî	14	Esirî	7
Hızrî	13	Fasîhî	7
Kandî	13	Fikrî	7
Keşfî	13	Kıyâsî	7
Şair	Şiir Sayısı	Şair	Şiir Sayısı
Le'âlî	13	Lem'î (Lâmi'izâde)	7
Nikâbî	13	Mahremî	7
Rızâyî (Baba Çelebi)	13	Mestî	7
Abdî	12	Müdâmî	7
Sâkî	12	Necmî	7
Câmi'î	11	Riyâzî	7
Cebrî	11	Sadrî	7
Çâkerî	11	Sıfâtî	7
Fârisî Mustafâ Çelebi	11	Şavûr	7
Kurbî	11	Zârî	7
Latîfî	11	Ahdî	6

Nutkî	11	Ahmed Bey	6
Şîrî	11	Bezmi	6
Hüznî	10	Cihânî	6
Kıvâmî	10	Cûyî	6
Nehârî	10	Hâlî	6
Şehdî	10	Hazânî	6
Vechî	10	Hıfzî	6
Yetim Ali Çelebi	10	Livâyî	6
Zuhûrî	10	Meylî	6
Celâlî	9	Nasîbî	6
Hâfız-i Konevî	9	Nasûhî	6
Hamidî	9	Sâlikî	6
Kâbilî	9	Şefî'î	6
Kâmi	9	Tabibî	6
Muhyî	9	Ubeydî	6
Mübînî	9	Vefâyî	6
Nişânî	9	Za'îfî	6
Şehidî	9		
Âşık Çelebi	8		
Halîlî	8		

Şair	Şiir Sayısı	Nazım Şekli
Bâkî	185 şiir,	183 gazel, 2 ferd
Medhî	131 şiir	123 gazel, 7 murabba, 1 kıt'a
Âlî	82 şiir	81 gazel, 1 murabba
Bahtî (Sultân I. Ahmed)	72 şiir	34 gazel, 38 murabba
Ferâğî	64 şiir	64 gazel
Hâfız	59 şiir	57 gazel, 2 murabba
Halîlî	16 şiir	16 gazel
Necâtî	14 şiir	14 gazel
Selîmî (Yavuz Sultân Selim)	8 şiir,	8 gazel
Yahyâ Bey	8 şiir,	8 gazel
Zâtî	8 şiir,	8 gazel
Sipâhî	7 şiir,	7 gazel
Ubeydî	7 şiir	7 gazel
Hayretî	6 şiir,	6 gazel
Emrî	5 şiir,	5 gazel
Muhibbî (Kânûnî Sultân Süleymân)	5 şiir	5 gazel
Âhî	4 şiir,	4 gazel
Ahmed Paşa	4 şiir	4 gazel
Avnî (Fâtih Sultân Mehmed)	4 şiir	4 gazel
Hayâlî	4 şiir	4 gazel
Rahmî	3 şiir,	3 gazel
Revânî	3 şiir	3 gazel
Sırrî	3 şiir	3 gazel
Ulvî	3 şiir	3 gazel
Behîştî	2 şiir,	2 gazel
Bezmî	2 şiir	2 gazel
Hayâlî (Abdülkerîmzâde)	2 şiir	2 gazel
Nev'î	2 şiir	2 gazel
Nizâmî	2 şiir	2 gazel
Sâyil	2 şiir	2 gazel
Şairi belli olmayanlar	66 şiir	30 gazel, 24 ferd, 4 murabba, 4 kıt'a, 3 mesnevî, 1 rubâ'î

Tablo 3: Pervâne Bey Mecmuasındaki Geçiş Şiirleri. Kaynak: Gıynaş, 2017.

1.1.3. Pervane Bey'in Hayatı

Pervane Bey'in hayatı hakkında ne yazık ki bilgi yoktur. Saray hizmetkârlarından olan Pervane b. Abdullah 16. yüzyılın ortalarında yaşamıştır. Pervane kelimesi, sözlükte "ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek" anlamına gelmektedir. Kelime terim olarak bazı belge türlerini ve bunları hazırlayan kişiyi ifade eder (DİA, 2006, Cilt 31:244-245). Belgeleri düzenleyen makama pervanegî adı verilir. Nizamülmülk'ün ifadelerinden pervane unvanının Büyük Selçuklular'da "önemli hüküm ve ferman" manasında kullanıldığı anlaşılmaktadır (DİA, 2006, Cilt 31: 244-245). Pervaneler sultan tarafından siyasi veya askeri bir görevlere getirilebilirdi. Örneğin; IV. Kılıçarslan döneminde Pervane Muinüddin Süleyman, Moğollar'a elçi olarak gönderilmiş, daha sonra Sinop'un fethinde de ordu kumandanlığı görevini üstlenmiştir (DİA, 2006, Cilt 31: 244-245).

Bu bilgilerden yola çıkarak söz konusu kişinin sarayda önemli bir görevde bulunduğu varsayımını yapabiliriz. Bu durum kendisinin hem maddi imkânlarının yerinde olmasına hem de iyi bir eğitim almasına imkân sağlamış olmalıdır. Pervane geleneği muhtemelen Büyük Selçuklulardan Osmanlı Devleti'ne geçmişti. Pervane Bey söz konusu mecmuayı şahsi merakı doğrultusunda kendisi de derlemiş olabilir, bir başkasına derletmiş de olabilir. Sarayda bizzat görev aldığı, hem böyle bir mecmua hazırlamaya maddi gücünün yetmesinden hem de bu mecmuayı Kanuni Sultan Süleyman'a hediye edebilecek yakınlıkta olmasından anlaşılmaktadır. Ancak her koşulda bahsi geçen mecmua sahibi Pervane Bey'in hayatı hakkında daha detaylı bilgi bulunmamaktadır. Zaten saraydaki devlet görevlilerin devşirme sistemi içerisinde yetiştikleri bilgisi düşünüldüğünde ünlü bir veziriazam veya kaptan-ı derya gibi büyük ve önemli işlere imza atmadıkları sürece kendi hayatlarıyla ilgili bilgi bırakan işler yapmadıkları ya da yazdırmadıkları da ortadadır. Saray görevlisi olduğu ihtimali kuvvetli olan Pervane Bey'in çok yüksek bir rütbede olmadığı açıktır.

1.2. Pervane Bey Mecmuası Üzerine Yapılmış Çalışmalar

İbrahim Öztürkçü, 2004 yılında “*Pervane Beg Mecmuası 580b-603a Transkripsiyonlu Metin*” isimli yüksek lisans tezi çalışması ile, 580a-630a varakları arasındaki gazelleri ve bunlara yazılan nazireleri çalışmıştır. Çalışmada bütün şiirler transkripsiyonlu metin haline getirilmiştir. Toplam 291 şiir yer alan çalışmada gazellerin diziliş sırasını gösteren nazireler çalışmaya bir liste olarak eklenmiştir.

Aygül Gökyurt, 2004 yılında “*Pervâne Beg Nazire Mecmuası (603b-624b) Transkriptli, Edisyon Kritikli Metin*” başlıklı yüksek lisans çalışması ile 630b-624b varakları arasındaki gazelleri ve bunlara yazılan nazireleri çalışmıştır. Çalışmada bütün şiirlerin transkripsiyonlu metni hazırlanmıştır. Toplam 281 şiir yer almaktadır. Çalışmanın sonuna gazeller ve nazirelerin listesi eklenmiştir.

Fatih Başpınar, 2003 yılında “*Pervane Beg mecmuası (315 a-340 a varaklar) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin*” isimli yüksek lisans çalışmasında, 315a-340a varakları arasındaki gazelleri ve bunlara yazılan nazireleri çalışmıştır. Tüm şiirlerin transkripsiyonlu metni hazırlanmıştır. Toplam 314 şiirin inlemesi yapılmıştır.

Ramazan Duran, 2008 yılında “*Pervâne Beg Nazîre Mecmuası (230a-260b) (inceleme-metin-sözlük-tıpkıbasım)*” isimli yüksek lisans çalışmasında, 230a-260b varakları arasındaki gazeller ve bunlara yazılan nazirelerin transkripsiyonlu metnini hazırlamıştır. Çalışmada toplam 392 şiir yer almaktadır. Ayrıca çalışmanın sonuna, sözlük ve metnin tıpkıbasımı eklenmiştir.

Savaşkan Cem Bahadır, 2006 yılında “*Pervane Beg Mecmu'atü'n- Nezair (261a-291a) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin*” başlıklı yüksek lisans çalışmasında, 261a-291a varaklarındaki gazellerin transkripsiyonlu incelemesini hazırlamıştır.

Fatma Baş Çetinkol, 2004 yılında “*Pervane Beg Nazire mecmuası Mecmuatü'n-Nezair*” isimli yüksek lisans çalışmasında mecmuanın 416b-440b varakları arasındaki gazeller ve onlara yazılan nazireler transkripsiyonlu metin haline getirilmiştir. Toplam 312 şiir incelenmiştir.

Erdoğan Taştan, 2004 yılında “Pervane Beg Nazire Mecmuası (199b-230b) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin” isimli yüksek lisans çalışmasında, 199b-230b varakları arasındaki gazeller çalışılmıştır. Söz konusu varaklar arasındaki bütün şiirler transkripsiyonlu metin haline getirilmiş ve divanları yayınlanmıştır.

Hasan Kaya, 2002 yılında “Pervane Beg Nazire Mecmuası (165a-199b) transkripsiyonlu ve edisyon kritikli metin” isimli çalışmasında, 65a-199b varakları arasındaki gazellerin transkripsiyonlu metin çalışmasını vermiştir. Toplam 414 şiir analizi gerçekleştirmiştir.

İbrahim Sevinç, 2001 yılında “*Pervane Beg Nazire mecmuası (1a-29b) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin*” isimli yüksek lisans araştırmasında, Eserin ilk kısmını 1a-29b arasındaki varakların transkripsiyonlu metni hazırlanmıştır. Esere dair indeksle beraber nazire ve gazel listelerini de vermiştir.

Kamil Ali Gıynaş tarafından 2004 yılında hazırlanan 3 ciltlik eserde Pervane Bey Mecmuası'nın tamamı incelenmiştir. Çalışma “İnceleme” ve “Metin” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. “Giriş” başlığı altında ise kısaca mecmualar ve nazire mecmuaları hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme kısmında mecmuanın derleyicisi, eserin adı ve yazılış tarihi, tertip şekli şair ve şiir sayısı başlıklarıyla Pervâne Bey Mecmuası hakkında genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra, şairlerin kafiye, redif ve vezin tercihleri; nazire yazarlarının şair tercihleri, Pervâne Bey Mecmuası'ndaki şair kadrosu ve son olarak Pervâne Bey Mecmuası'nun önemi hakkında bilgi verilmiştir.

II. BÖLÜM

2. PERVANE BEY MECMUASININ DİL İÇİ ÇEVİRİSİ

2.1. 114-168. Şiirlerin Dil İçi Çevirisi

Bu bölümde çalışma konusu olan 114-168. gazeller, önce nesre daha sonra Türkiye Türkçesine çevrilerek gazellere anlam verilecektir. Buradaki nazire şiirler *Pervâne Bey Mecmuası*'nın 9^a yaprağında yer alan Karamanlı Nizâmî'nin:

Cân u dildür sen meh-i bedrûñ mekânı dâ'imâ

Anuñ için dirler iy dil-ber saña bedr-i dücâ (s. 85)

matla'lı gazeline nazire olarak kaleme alınmıştır.

114 Ve lehu kezâ

1 Didi ölme şabr kııl bir gün vefâ idem saña

Şabr iderdüm eylese 'ömr-i 'azizüm ger vefâ

Nesre Çevirmesi: Ölme şabr kııl bir gün saña vefâ idem didi. Ger 'ömr-i 'azizüm vefâ eylese sabr iderdüm.

Türkiye Türkçesi: Dedi ki ölme sabret bir gün sana vefa gösteririm. Eğer ömrüm vefa ederse tabii ki sabrederim.

2 Kalmadı bād-i şabâyı görecek gözüm benüm

Virmeyelden tütüyâ-yi hâk-i pâyuñdan baña

Nesre Çevirmesi: Baña tütüyâ-yi hâk-i pâyuñdan virmeyelden bād-i şabâyı görecek benüm gözüm kalmadı.

Türkiye Türkçesi: Bana ayak tozundan bir göz sürmesi vermediğinden beri sabah rüzgârına bakacak yüzüm kalmadı.

3 Dest-mâlüm gevher-i eşkümle pür kıldum bugün
Gönderem dirdüm saña şıkmış raķīb-i bed-liķā

Nesre Çevirmesi: Bugün dest-mâlüm gevher-i eşkümle pür kıldum. Saña gönderem dirdüm raķīb-i bed-liķā şıkmış.

Türkiye Türkçesi: Bugün mendilimi gözyaşı cevherlerimle doldurdum. Sana göndereyim dedim ama kötü yüzlü rakip mendili sıkmış.

4 Kānde kıldı cūylar gözüm yeñer deryāları
Mevc-i baħr-i ‘ışķuña ‘aynum olaldan āşinā

Nesre Çevirmesi: Mevc-i baħr-i ‘ışķuña ‘aynum āşinā olaldan cūylar kande kıldı gözüm deryāları yeñer.

Türkiye Türkçesi: Aşkının denizinin dalgalarına gözlerim daldığından beri/tanıdık olduğundan beri ırmaklar nerede kaldı, gözüm denizleri yener.

(90)

5 Görmedi bir kimseden ol gözlerüñden gördüğün
N’ola Zātī gözlerinden her dem ağlarsa saña

Nesre Çevirmesi: Ol gözlerüñden gördüğün bir kimseden görmedi. Zātī gözlerinden her dem saña ağlarsa n’ola.

Türkiye Türkçesi: Senin gözlerinden gördüğünü başka hiç kimseden görmedi. Zati gözlerinden her an senin için ağlarsa ne olur?

115 Ve lehu kezā

- 1 Hōş degüldür ‘ aşık-i dil-ḥasteye itme cefā
Ey ṭabīb-i cān ü dil gönli ḥōş olsun kıl vefā

Nesre Çevirmesi: Hōş degüldür, ‘ aşık-i dil-ḥasteye cefā itme. Ey ṭabīb-i cān ü dil, vefā kıl, gönli ḥōş olsun.

Türkiye Türkçesi: Hoş değildir, gönlü hasta aşığa eziyet etme. Ey gönül ve can doktoru, vefa göster de gönlü hoş olsun.

- 2 Ağlayup didüm helāk itseñ n’ola ben ḥasteñi
Ol ṭabīb-i cān ü dil güldi ayıtdı ḥōş ola

Nesre Çevirmesi: Ağlayup didüm, ben ḥasteñi helāk itseñ n’ola. Ol ṭabīb-i cān ü dil güldi, ayıtdı, ḥōş ola.

Türkiye Türkçesi: Ağlayıp dedim ki ben hastanı helak etsen ne olur? O can ve gönül doktoru bu söze güldü, hoş olur, dedi.

- 3 Zülfi altında görürseñ ḥaṭṭın iste vuşlatın
Ejder ayağı görünse müstecāb olur du‘ ā

Nesre Çevirmesi: Zülfi altında ḥaṭṭın görürseñ vuşlatın iste. Ejder ayağı görünse du‘ ā müstecāb olur.

Türkiye Türkçesi: Zülfünün altındaki ayva tüyünü görürsen kavuşmayı iste. Eğer ejderha ayağı görünürse dua kabul olur.

- 4 Yā Rab irgür dil-berüñ āb-i ḥayāt-i vaşlına
Şunmadın bu sāķī-i devrān ecel cāmın baña

Nesre Çevirmesi: Yâ Rab, bu sâķî-i devrân ecel cāmın baña sunmadın dil-berüñ âb-i hayât-i vaşlına irgür.

Türkiye Türkçesi: Ey Allah'ım, bu devrin sakisi bana ecel kadehini sunmadan sevgilinin kavuşma ab-ı hayatına ulaştır.

5 Cismine degdüm feraħdan cismüme cān şıĝmadı
Degme ĥavrāda bulunmaz bil bu ĥālet Z̄ġtiyā

Nesre Çevirmesi: Cismine degdüm, feraħdan cān cismüme şıĝmadı. Z̄ġtiyā, bu ĥālet degme ĥavrāda bulunmaz, bil.

Türkiye Türkçesi: Vücutuna deĝdim, ferahlıktan canım vücuduma sıĝmaz oldu. Ey Zâtî, bu durum sıradan hurilerde bulunmaz, iyi bil.

116 **Nazîre-i Revānî Çelebi Edirnevî'dür selâṭin**
mütevellîsi idi İstanbul'da yatur

1 Göz yaşıyle āhuma bakmaz n'ičün ol bî-vefā
Ey gönül mergüb olur her yirde ĥüb āb ü hevā

Nesre Çevirmesi: Ol bî-vefā n'ičün göz yaşıyle āhuma bakmaz. Ey gönül her yirde ĥüb āb ü hevā mergüb olur.

Türkiye Türkçesi: O vefasız neden gözyaşı içindeki ahlarımına bakmaz. Ey gönül, her yerde güzel hava ve su arzu edilir.

2 Ey feraħ ş'ol ĝam diyen yıķdı benüm gönlüm evin
Ķandesin bi'llāhi gel ehlen ve sehlen merĥabā

Nesre Çevirmesi: Ey feraħ ş'ol ĝam diyen benüm gönlüm evin yıķdı. Ķandesin, bi'llāhi gel, ehlen ve sehlen merĥabā.

Türkiye Türkçesi: Ey sevinç, şu gam diyen benim gönül evimi yıktı. Neredesin, vallahi gel, selam ve merhaba sana olsun.

3 Cân şatup derdüni alduķ ‘ışķ bāzārında çün
Umaruz sükker lebünden dōstum şerbet bahā

Nesre Çevirmesi: Çün ‘ışķ bāzārında cān şatup derdüni alduķ dōstum sükker lebünden şerbet bahā umaruz.

Türkiye Türkçesi: Çünkü aşk pazarında can satıp senin derdini aldık. Dostum karşılık olarak şeker dudaklarından şerbet bekleriz.

4 Utanur ben bī-nevā ile muşāhib olmağa
Hey nice ‘ār itmesün ol pādīşāh ü ben gedā

Nesre Çevirmesi: Ben bī-nevā ile muşāhib olmağa utanur. Hey nice ‘ār itmesün, ol pādīşāh ü ben gedā.

Türkiye Türkçesi: Benim gibi nasipsizle sohbet arkadaşı olmaya utanır. Hey nasıl utanmasın, o padişaktır ve bense dilenciyim.

5 Ol ṭabīb-i cān buyurmaz leblerinüñ şerbetin
Bir oñılmaz derde düşmişdür Revānī mübtelā

Nesre Çevirmesi: Ol ṭabīb-i cān leblerinüñ şerbetin buyurmaz. Revānī mübtelā bir oñılmaz derde düşmişdür.

Türkiye Türkçesi: O can doktoru dudaklarının şerbetini buyurmaz. Âşık Revānî derman bulunmaz bir derde düşmüştür.

117 Nazîre-i Şem‘î Şeyh Vefâ-zâde şüfîlerinden idi anda fevt oldu

1 Ey cemâlûñ âfitâbı mazher-i nûr-i Hudâ
Oldı nâzil gün yüzüñ vaşında gökden *ve’d-duhâ*

Nesre Çevirmesi: Ey cemâlûñ âfitâbı mazher-i nûr-i Hudâ, gün yüzüñ vaşında gökden *ve’d-duhâ* nâzil oldu.

Türkiye Türkçesi: Ey Yüzünün güneşi Tanrı’nın nuruna mazhar olan, aydınlık yüzün vasfında gökten *ve’d-Duhâ* suresi “Kuşluk vakti” (Duha, 93.sure) nazil oldu.

2 İşigüñde yaşuma *ve’n-necm* okurlar ey melek
Hağ dimişler *tenzilü’l-esmâ’i min-şavbi’s-semâ’*

Nesre Çevirmesi: Ey melek, işigüñde yaşuma *ve’n-necm* okurlar. Hağ dimişler, *tenzilü’l-esmâ’i min-şavbi’s-semâ’*.

Türkiye Türkçesi: Ey melek, kapında gözyaşı dökmeme *ve’n-necm* (Yıldıza yemin olsun) derler. Doğru söylemişler: *tenzilü’l-esmâ’i min-şavbi’s-semâ’* (İsimler gökten inmiştir.).

3 Gelmedi iki cihânda gün gibi mişlûñ senüñ
İki ‘ âlem âfitâbısın sen ey bedr-i ducâ

Nesre Çevirmesi: Senüñ gün gibi mişlûñ iki cihânda gelmedi. Ey bedr-i ducâ, sen iki ‘ âlem âfitâbısın.

Türkiye Türkçesi: Senin güneş gibi bir mislin iki cihanda da gelmedi. Ey karanlığın dolunayı, sen iki âlemin güneşisin.

(91)

4 Ey hilâl-ebür kaçuñ mihrâbına baş egdürüp
‘ Āşıkuñ kaçdini bükmeke selâm olsun saña

Nesre Çevirmesi: Ey hilâl-ebür kaçuñ mihrâbına baş egdürüp ‘ aşıkuñ kaçdini bükmeke, saña selâm olsun.

Türkiye Türkçesi: Ey hilâl kaçının mihrabında baş eğdirip aşığının boyunu bükmeke olan, sana selam olsun.

5 Ayağuş toprağını cânâ görelde gözlerüm
Ĥağ bilür dünyâ gibi çıkđı gözümde tütüyâ

Nesre Çevirmesi: Cânâ, gözlerüm ayağuş toprağını görelde Ĥağ bilür gözümde dünyâ gibi tütüyâ çıkđı.

Türkiye Türkçesi: Ey cân olan sevgili, gözlerim senin ayağının toprağını gördüğünden beri, Allah biliyor, gözümde dünya gibi sürme de çıktı.

6 Menzil-i mey-hâne kim ehl-i başiret hâkidür
İdinür cân gözine şahib-nazarlar tütüyâ

Nesre Çevirmesi: Menzil-i mey-hâne kim ehl-i başiret hâkidür, şahib-nazarlar cân gözine tütüyâ idinür.

Türkiye Türkçesi: Meyhane konağı ki basiret sahiplerinin toprağıdır, nazar sahipleri onu can gözlerine sürme ederler.

7 Yir yüzün bārân-i eşküm seyli tutdı ser-te-ser
Aramızda yâr ile ol deñlü geçdi mâ-cerâ

Nesre Çevirmesi: Yir yüzün ser-te-ser bārān-i eşküm seyli tutdı. Yār ile aramızda ol deñlü mā-cerā geçdi.

Türkiye Türkçesi: Yeryüzünü baştanbaşa gözyaşımın seli tuttu. Yar ile aramızda o denli bir macera geçti.

8 Şem^ç iyā kendüm bilelden bī-vefā dünyāda ben
Görmedüm mihri cihāndan māh-rūlardan vefā

Nesre Çevirmesi: Şem^ç iyā, bī-vefā dünyāda ben kendüm bilelden cihāndan mihri māh-rūlardan vefā görmedüm.

Türkiye Türkçesi: Ey Şem^ç, bu vefasız dünyada ben kendimi bildim bileli dünyadan merhamet, ay yüzlülerden bir vefa görmedim.

118 Nazīre-i Şehdī-i Selef

1 Ey cemālūñ pertevinden dīde-i cāna şafā
Her dem çeşm-i cihān-bīnüm ḥabībüm Muştafā

Nesre Çevirmesi: Ey cemālūñ pertevinden dīde-i cāna şafā, her dem çeşm-i cihān-bīnüm ḥabībüm Muştafā

Türkiye Türkçesi: Ey yüzünün aydınlığından can gözüme sefa gelen, ey her an dünyayı gören gözüm olan habibim Mustafa!

2 Gün yüzüñi görelî gönüm hevāya virmişem
Zerre-veş şevkūñle ser-gerdānam ey māh-i vefā

Nesre Çevirmesi: Gün yüzüñi görelî gönüm hevāya virmişem. Ey māh-i vefā, zerre-veş şevkūñle ser-gerdānam.

Türkiye Türkçesi: Aydınlık yüzünü gördüm görelî gönümü arzuya verdim. Ey vefalı ay, zerre gibi şevkinle sarhoşum.

3 Tende cānumsın n'îçün cān gibi gizlersin yüzüñ
Nūr-i dīdemsin yaraşmaz gözden olduğıñ hafā

Nesre Çevirmesi: Tende cānumsın, n'îçün cān gibi yüzüñ gizlersin. Nūr-i dīdemsin, gözden hafā olduğıñ yaraşmaz.

Türkiye Türkçesi: Tende canımsın, neden can gibi yüzünü gizlersin. Gözümün nurusun, gözden gizli olman yakışmaz.

4 'Urvetü'l-vüşkâ-yi zülfeynüñ ziyâret kılduğum
Baña hacc ü 'umredür Merve haқиçün bu şafā

Nesre Çevirmesi: 'Urvetü'l-vüşkâ-yi zülfeynüñ ziyâret kılduğum, Merve haқиçün bu şafā baña hacc ü 'umredür.

Türkiye Türkçesi: Ey "kopmayan sağlam bir kulp" (Bakara, 2/256. ayet) olan iki zülfünü ziyaret ettiğim, Merve hakkı için bu sefa bana hac ve umredir.

5 Şādī-i vaşluñ naşīb olmadı çün kim Şehdī'ye
N'eylesün kıldı firākuñda senüñle iktifā

Nesre Çevirmesi: Çün kim Şehdī'ye şādī-i vaşluñ naşīb olmadı, firākuñda senüñle iktifā kıldı, n'eylesün.

Türkiye Türkçesi: Şehdi'ye kavuşmanın sevinci nasip olmadığından ayrılığında seninle yetindi, ne yapsın?

119 Nazîre-i ‘Abdî

1 Ol hilâl-ebür bizümle itmedi bir merhabâ
Ey belâ vü derd ü gam ehlen ve sehlen merhabâ

Nesre Çevirmesi: Ol hilâl-ebür bizümle bir merhabâ itmedi. Ey belâ vü derd ü gam, ehlen ve sehlen merhabâ.

Türkiye Türkçesi: O hilal kaşlı bize merhaba demedi. Ey bela, dert ve gam; hoş geldiniz, merhaba.

2 İrmedi el ol mehün bir merhabâsına meded
Kaldum ayakda elüm al gel kerem kııl sâkiyâ

Nesre Çevirmesi: Ol mehün bir merhabâsına el irmedi, meded. Sâkiyâ, ayakda kaldum, elüm al, gel, kerem kııl.

Türkiye Türkçesi: Yabancılar o ay yüzünün bir selamına elim ermedi, imdat. Ey sâki, ayakta kaldım, elimi tut, gel, cömertlik et.

3 Nây-veş nâlem benüm bezm-i maḥabbetde müdâm
Ey mecâz ehli ḥaḳîḳatdür anı şanmañ hevâ

Nesre Çevirmesi: Benüm nây-veş nâlem müdâm bezm-i maḥabbetde. Ey mecâz ehli, ḥaḳîḳatdür, anı hevâ şanmañ.

Türkiye Türkçesi: Benim ney gibi iniltim daima muhabbet meclisindedir. Ey mecaz/madde ehli; bu hakikattir, onu heves sanmayın.

4 Rişte-i cânüm kesilürse bu cismümden eger
Umaram dil-dârdan ben itmeyem kaç’ -i recâ

Nesre Çevirmesi: Eger rişte-i cānum bu cismünden kesilürse dil-dârdan ben kaç^ç -i recā itmeyem umaram.

Türkiye Türkçesi: Eğer can bağım bu vücudumdan kesilirse öyle umuyorum ki sevgiliden ricacı olmayı kesmeyeyim.

5 Dest-būs-i şāh iderler bendeler ʿİd olıcağ
Virmedi devlet bize el öpmedük biz ʿAbdiyā

Nesre Çevirmesi: ʿİd olıcağ bendeler dest-būs-i şāh iderler. ʿAbdiyā, devlet bize virmedi, biz el öpmedük.

Türkiye Türkçesi: Bayram olunca kullar padişahın elini öperler. Ey Abdî, devlet/talih bize el vermedi, biz el öpmedik.

(92)

120 Nazīre-i Ḥafī Edirnevī'dür Sultān Muḥammed Ḥān devrinde
gelmişlerdür

1 ʿAnberīn zülfüñden urdı dem meger bād-i şabā
Kim ser-ā-ser būy-i miskīnümle ʧolmuşdur hevā

Nesre Çevirmesi: Meger bād-i şabā ʿanberīn zülfüñden dem urdı kim hevā ser-ā-ser būy-i miskīnümle ʧolmuşdur.

Türkiye Türkçesi: Meğer poyraz rüzgârı senin amber kokulu saçından söz etmiş, çünkü hava baştanbaşa benim misk kokumla dolmuştur.

2 Ay hilālin ʧaşuñuñ gördükçe ey meh maḥv olur
Gün cemālūñ āfitābıñuñ ʧatında bir sūhā

Nesre Çevirmesi: Ey meh, ay ʧaşuñuñ hilālin gördükçe maḥv olur. Gün cemālūñ āfitābıñuñ ʧatında bir sūhā.

Türkiye Türkçesi: Ey ay (yüzlü), ay senin kaşının hilalini gördükçe mahvolur. Güneş, aydınlık yüzünün yanında bir yıldızdır.

3 Haste-diller derde em şorduğı la' lünden bu kim
Pür-şifâdur bir cevâbında bulunur yüz devâ

Nesre Çevirmesi: Haste-diller derde la' lünden em şorduğı bu kim pür-şifâdur bir cevâbında yüz devâ bulunur.

Türkiye Türkçesi: Hasta gönüllerin dudağından deva sorması şundandır: Şifa doludur, bir cevabında yüz deva bulunur.

4 Ebr bārān dökmesün bād itmesün ayruķ güz̄er
Yoluña yüzüm çü ferrāş oldı gözlerüm saķā

Nesre Çevirmesi: Ebr bārān dökmesün, bād ayruķ güz̄er itmesün. Yoluña yüzüm çü ferrāş gözlerüm saķā oldı.

Türkiye Türkçesi: Bulut yağmur dökmesin, rüzgâr ayrı esmesin çünkü senin yoluna yüzüm faraş/temizlikçi, gözlerim sucu oldu.

5 Çün hārāmī çeşmüne kanın helâl itdi Hafi
Leblerinden şer' ile şordum buyurmaz hūn bahā

Nesre Çevirmesi: Hafi çün hārāmī çeşmüne kanın helâl itdi. Leblerinden şer' ile şordum, hūn bahā buyurmaz.

Türkiye Türkçesi: Hafi senin harami gözüne kanını helal etti. Dudaklarından şeriate göre sordum, kana paha buyurmuyor.

121 Nazîre-i Uşûlî Şeyh İbrâhim Efendi'nüñ hulefâsından idi

1 İller ile tatlu tatlu dilleşür ol dil-rübâ
El ucıyla bize ırakdan dimezler merhabâ

Nesre Çevirmesi: Ol dil-rübâ iller ile tatlu tatlu dilleşür. El ucıyla bize ırakdan merhabâ dimezler.

Türkiye Türkçesi: O gönül çalan (sevgili) yabancılarla tatlı tatlı sohbet eder. Elinin ucuyla bile bize uzaktan bir merhaba demez.

2 Fi'l-meşel akar şudur tayanma hüsünü çağına
Bu dahi kalmaz geçer rûh-i revânum Muştafâ

Nesre Çevirmesi: Hüsünü çağına tayanma, fi'l-meşel akar şudur. Rûh-i revânum Muştafâ, bu dahi kalmaz geçer.

Türkiye Türkçesi: Güzelliğinin çağına dayanma, mesela akarsudur. Ey hayatımın ruhu Mustafa, bu bile kalmaz, geçer.

3 Çün düşürdüñ 'âkıbet bizi belâ gird-âbına
Yâ Reb evvelden n'olayduğ olmayayduğ âşinâ

Nesre Çevirmesi: Çün 'âkıbet bizi belâ gird-âbına düşürdüñ. Yâ Rab, evvelden âşinâ olmayayduğ n'olayduğ?

Türkiye Türkçesi: Çünkü bizi sonunda bela girdabına düşürdün. Ya Rab, önceden âşina/dalgıç olmasaydık ne olurduk?

4 Pâdişâh idüm bugün bir şaḥşa dimezdüm belî
Biñ belâya uğradum saña olaldan mübtelâ

Nesre Çevirmesi: Pâdişâh idüm, bugün bir şahşa belî dimezdüm. Saña mübtelâ olaldan biñ belâya uğradum.

Türkiye Türkçesi: Padişahım, bugün başka bir şahsa belî “evet” demeşdim. Sana müptela oldum olalı bin belaya uğradım.

5 And içerdüm kim vefâsuz yârı hergiz sevmeyem
Döştlar bir bî-vefâ sevdüm yine yazık bana

Nesre Çevirmesi: And içerdüm kim vefâsuz yârı hergiz sevmeyem. Döştlar, yine bir bî-vefâ sevdüm, yazık bana.

Türkiye Türkçesi: Yeminler ederdim ki vefasız sevgiliyi asla sevmeyeceğim. Dostlar, yine bir vefasız sevdim, bana yazık.

6 ‘Âşıkâ zehr-i belâ şunıldı halkâ ‘îş ü nüş
İllere zevk ü şafâ virildi bize pür-cefâ

Nesre Çevirmesi: ‘Âşıkâ zehr-i belâ, halkâ ‘îş ü nüş şunıldı. İllere zevk ü şafâ, bize pür-cefâ virildi.

Türkiye Türkçesi: Âşığa bela zehiri, halka eğlence sunuldu. Ellere zevk ve sefa, bize eksiksiz eziyet verildi.

7 Yolına cânuñ fidâ kıılma Uşulî ol perî
Saña yâr olmaz ki sensin bir gedâ ol pâdişâ

Nesre Çevirmesi: Uşulî ol perî yolına cânuñ fidâ kıılma. Saña yâr olmaz ki ol pâdişâ, sensin bir gedâ.

Türkiye Türkçesi: Ey Usulî, o peri uğruna canını feda etme. O sana yar olmaz ki sen bir dilenci, o ise bir padişahdır.

122 Nazîre-i Vişālî müderrisîn tâ'ifesinden idi

1 Bir belâ-engîz bālāsına oldum mübtelâ
Âķıbet bu kez getürdüm başuma müşkil belâ

Nesre Çevirmesi: Bir belâ-engîz bālāsına mübtelâ oldum. Âķıbet bu kez başuma müşkil belâ getürdüm.

Türkiye Türkçesi: Bir bela getiren (sevgilinin) boyuna/bela getiren yavruya müptela oldum. Sonunda bu kez başıma kötü bela getirdim.

2 ˘urresi dām-i belādur yā kemend-i hādişāt
Kim anuñ her bir kılında bağludur biñ mübtelâ

Nesre Çevirmesi: ˘urresi dām-i belādur yā kemend-i hādişāt kim anuñ her bir kılında biñ mübtelâ bağludur.

Türkiye Türkçesi: Alnına dökülen kākülü bela tuzağdır veya hadiseler kemendidir ki onun her bir kılında bin bela bağlıdır.

3 Yüzüñe yüz sürmedi kimse meger kim kākülüñ
Urmadı zülfüñ ucına el meger bād-i şabā

Nesre Çevirmesi: Yüzüñe kimse yüz sürmedi meger kim kākülüñ. Zülfüñ ucına el urmadı meger bād-i şabā.

Türkiye Türkçesi: Kākülünden başka kimse yüzüne yüzünü sürmedi. Poyrazdan başka kimse saçının ucuna el uzatmadı.

(93)

4 Gözlerüñ ne Türk-i tîr-endāzdur kim ğamzeden
Cāna bunca tîr urur itmez birisinde haṭā

Nesre Çevirmesi: Gözlerüñ ne Türk-i tîr-endâzdur kim ğamzeden cāna bunca tîr urur, birisinde haṭâ itmez.

Türkiye Türkçesi: Gözlerin nasıl bir ok atan Türktür ki göz ucuyla cana bunca ok atar, hiçbirinde hata etmez.

5 Ḳumrıyı her gün çenâruñ dalı üstinde tutar
Her seher okuduğıçün ḳaddüñe medḥ ü şenâ

Nesre Çevirmesi: Ḳaddüñe her seher medḥ ü şenâ okuduğıçün ḳumrıyı her gün çenâruñ dalı üstinde tutar.

Türkiye Türkçesi: Boyuna her sabah övgüler okuduğu için kumruyu her gün çınarın dalı üstinde tutar.

6 Yâd idicek zülf ü ruḥsâruñ nemâz içre imâm
Gâh *ve'l-leyli izâ yağşâ* okur geh *ve'd-duḥâ*

Nesre Çevirmesi: İmâm nemâz içre zülf ü ruḥsâruñ yâd idicek gâh *ve'l-leyli izâ yağşâ* geh *ve'd-duḥâ* okur.

Türkiye Türkçesi: İmam namaz esnasında zülfünü ve yanağını hatırlayınca bazen *ve'l-leyli izâ yağşâ* (Leyl, 92/1 “Karanlığı ile etrafı bürüyüp örttüğü zaman geceye yemin olsun.”) ve bazen *ve'd-duḥâ* (Duhâ, 93/1 “Kuşluk vaktine yemin olsun.”) okur.

7 Leblerüñ ḥurmâlarından virdüğüñ demde zekât
Baña in'âm idigör kim hem ğarîbem hem gedâ

Nesre Çevirmesi: Leblerüñ ḥurmâlarından zekât virdüğüñ demde baña in'âm idigör kim hem ğarîbem hem gedâ.

Türkiye Türkçesi: Dudaklarının hurmalarından zekât verdiğin vakit bana iyilik ediver ki hem garip hem de muhtacım.

8 Göricek yüzün Vişâli'nün du'âlar itdügi
Bu ki dirler şubh vaqti müstecâb olur du'â

Nesre Çevirmesi: Yüzün göricek Vişâli'nün du'âlar itdügi bu ki du'â şubh vaqti müstecâb olur, dirler.

Türkiye Türkçesi: Senin yüzünü görünce Visâf'nin dualar etmesi şundandır: Dualar sabah vakti kabul olunur, derler.

123 **Nazîre-i Şem'î**

1 Gerçi kim cânlar bulur bezm-i maḥabbetden şafâ
'id-i vuşlat cāmına ammâ hezârân merḥabâ

Nesre Çevirmesi: Gerçi kim cânlar bezm-i maḥabbetden şafâ bulur ammâ 'id-i vuşlat cāmına hezârân merḥabâ.

Türkiye Türkçesi: Gerçi canlar muhabbet meclisinden sefa bulur ama kavuşma bayramı kadehine binlerce merhaba olsun.

2 Fırkatünden kırkaram yoḥsa vişâli n'eylerem
Gün yüzün görmek efendi 'ayn-i vuşlatdur baña

Nesre Çevirmesi: Fırkatünden kırkaram yoḥsa vişâli n'eylerem. Efendi, gün yüzün görmek baña 'ayn-i vuşlatdur.

Türkiye Türkçesi: Senin ayrılığından korkuyorum yoksa kavuşmayı ne yapayım. Efendi, güneş yüzünü görmek benim için kavuşmanın kendisidir.

3 Ol perī-peyker melek-ruḥsār elinden āh kim
Eyledi benden beni bīgāne olmaz āşinā

Nesre Çevirmesi: Ol perī-peyker melek-ruḥsār elinden āh kim beni benden bīgāne eyledi, āşinā olmaz.

Türkiye Türkçesi: O peri yüzlü ve melek yanaklının elinden eyvah, çünkü beni benden yabancılaştırdı, artık tanımıyor.

4 Baḥr-i eşkümden bir olsa ey şanem tūfān-i Nūḥ
Āteş-i hecrūñ söyündürmez ne müşkil mā-cerā

Nesre Çevirmesi: Ey şanem, baḥr-i eşkümden bir tūfān-i Nūḥ olsa ateş-i hecrūñ söyündürmez, ne müşkil mā-cerā.

Türkiye Türkçesi: Ey put gibi güzel sevgili, gözyaşımın denizinden bir Nuh tufanı olsa ayrılık ateşini söndüremez, ne zor bir maceradır.

5 Şem‘iyā sırdur vişālūñ āḥiri lām olduğı
Ya‘nī kim ‘āşıkларуñ ḳaddi olur āḥir dü-tā

Nesre Çevirmesi: Şem‘iyā, vişālūñ āḥiri lām olduğı sırdur. Ya‘nī kim ‘āşıkларуñ ḳaddi āḥir dü-tā olur.

Türkiye Türkçesi: Ey Şem‘î, kavuşmanın sonunun lām olma sırrı şudur: Yani âşıkların boyu sonunda iki büküm olur.

124 Ve lehu kezā

1 Zehr-i ḡam deryāların cām-i felekden sāḳiyā
Bir nefes nūş eyleyen ‘āşıklara şad merḥabā

Nesre Çevirmesi: Sğkiyâ, zehr-i gam deryâların cām-i felekden bir nefes nüş eyleyen ‘âşıklara şad merhabâ.

Türkiye Türkçesi: Ey sâkî, gam zehri denizlerini feleğin kadehinden bir nefes için âşıklara yüzlerce merhaba olsun.

2 Ol tabîb-i cân ü dil derdine düşdün ey gönül
Çâre yokdur ey gönül senden baña benden saña

Nesre Çevirmesi: Ey gönül, ol tabîb-i cân ü dil derdine düşdün. Ey gönül, senden baña benden saña çâre yokdur.

Türkiye Türkçesi: Ey gönül o can ve gönül hekiminin derdine düşdün. Ey gönül, senden bana benden sana çare yoktur.

3 Kesme cevruñ bir nefes öldürme kırbân olduğum
‘Âşıkuñ âb-ı hayât-ı câvidânıdur cefâ

Nesre Çevirmesi: Kırbân olduğum, cevruñ bir nefes kesme, öldürme. Cefâ ‘âşıkuñ âb-ı hayât-ı câvidânıdur.

Türkiye Türkçesi: Ey kurban olduğum, eziyetini bir an bile kesme, öldürme. Eziyet âşıkların sonsuz hayat suyudur.

4 Dirligüm âb-i hayât olursa sensüz bir nefes
Cām-i ‘ışkuñsuz harâm-ender-harâm olsun baña

Nesre Çevirmesi: Sensüz bir nefes dirligüm âb-i hayât olursa cām-i ‘ışkuñsuz baña harâm-ender-harâm olsun.

Türkiye Türkçesi: Sensiz bir an beni diri tutan sonsuz hayat suyu olsa aşkının kadehi olmadan bana haram üzere haram olsun.

5 Āfitābum Şem'î-veş yaqduñ cihānı ser-te-ser
Altun üsküfle geyüp gün gibi nārencî qabā

Nesre Çevirmesi: Āfitābum, altun üsküfle gün gibi nārencî qabā geyüp Şem'î-veş cihānı ser-te-ser yaqduñ.

Türkiye Türkçesi: Ey güneşim, altın üsküflü başlık ve narenci renkli elbise giyerek Şem'î gibi dünyayı baştanbaşa yaktın.

125 Ve lehu kezā

1 Bunca 'îd oldı bizümle itmedi bir merḥabā
Çok vefāsuz görmişem illā selām olsun saña

Nesre Çevirmesi: Bunca 'îd oldı, bizümle bir merḥabā itmedi. Çok vefāsuz görmişem illā saña selām olsun.

Türkiye Türkçesi: Bunca bayram oldu, bizimle bir mehaba etmedi. Çok vefasız gördüm ama illaki sana selam olsun.

(94)

2 Rūze vü Qadr ü Berāt'uñ bilmişüz māhiyyetin
Bir hilāl-ebrū ile 'îd-i vişāle merḥabā

Nesre Çevirmesi: Rūze vü Qadr ü Berāt'uñ māhiyyetin bilmişüz. Bir hilāl-ebrū ile 'îd-i vişāle merḥabā.

Türkiye Türkçesi: Ramazan, Kadir ve Berat'ın ne demek olduğunu anlamışız. Bir hilal kaş ile kavuşma bayramına merhaba olsun.

3 İsm ile mevcūd olup cism ile ma' dūm olanuñ
Birisi 'anqā birisi kīmyā biri vefā

Nesre Çevirmesi: İsm ile mevcūd olup cism ile ma' dūm olanuñ birisi 'anķā birisi kīmyā biri vefā.

Türkiye Türkçesi: İsmi olup da cismi olmayanın biri anka, biri kimya ve biri de vefadır.

4 Ney gibi bağrın delüp yıllerle nālān olmayan
Bezm-i ğamde 'āşıķuñ āhın şanur bād-i hevā

Nesre Çevirmesi: Ney gibi bağrın delüp yıllerle nālān olmayan bezm-i ğamde 'āşıķuñ āhın bād-i hevā şanur.

Türkiye Türkçesi: Ney gibi bağrını delip rüzgārlarla/üflemelerle inlemeyen dert meclisinde āşıkların ahını bedava sanır.

5 Her kişi bir kez ölür bī-çāre Şem'î her nefes
Zāhidā böyle olur aşı-i maħabbetde fenā

Nesre Çevirmesi: Her kişi bir kez, bī-çāre Şem'î her nefes ölür. Zāhidā, aşı-i maħabbetde fenā böyle olur.

Türkiye Türkçesi: Herkes ömründe bir kez ölür ama çaresiz Şem'î her nefeste ölür. Ey Zāhid, gerçek sevgide fanilik böyle olur.

126 Nazīre-i Harkī

1 Bir nazār gördüm yüzüñi saña oldum mübtelā
Ger baña yār olmaz iseñ ħasretā vā fūrķatā

Nesre Çevirmesi: Yüzüñi bir nazār gördüm, saña mübtelā oldum. Ger baña yār olmaz iseñ ħasretā vā fūrķatā.

Türkiye Türkçesi: Yüzünü sadece bir kere gördüm ve sana müptela/âşık oldum.
Eğer bana yar olmazsan vah hasret vah ayrılık!

2 Ehl-i ‘ışk olduñ dilā terk eyle ŝād ü rāhatı
Derd ü ğam gelsün berü ehlen ve sehlen merĥabā

Nesre Çevirmesi: Dilā, ehl-i ‘ışk olduñ ŝād ü rāhatı terk eyle. Derd ü ğam berü gelsün, ehlen ve sehlen merĥabā.

Türkiye Türkçesi: Ey gönül, âşık oldun, rahat ve neşeyi terk et. Dert ve gam bu yana gelsin, hoş geldiniz, merhabalar olsun.

3 Cevre yok mı hîç ğāyet niçe bir ħatlı idesin
Tîĝ-i miĥnet birle ‘uŝŝāk-i ciger-sūzı ŝehā

Nesre Çevirmesi: Cevre hîç ğāyet yok mı? ŝehā, tîĝ-i miĥnet birle ‘uŝŝāk-i ciger-sūzı niçe bir ħatlı idesin.

Türkiye Türkçesi: Eziyete bir nihayet yok mu? Ey padişah, eziyet kılıcıyla ciĝeri yanan âŝıĝı ne zamana kadar öldüreceksin?

4 Dil ħolaŝdı bir gözi fettān zülfi ħaraya
Bilmezem kāfir midür zālīm midür ol bî-vefā

Nesre Çevirmesi: Dil bir gözi fettān zülfi ħaraya ħolaŝdı. Ol bî-vefā kāfir midür, zālīm midür, bilmezem.

Türkiye Türkçesi: Gönül bir gözü fettan zülfü karaya dolandı. O vefasız kāfir midir, zalim midir, bilmiyorum.

5 Vādī-i ğamde döküp gözyaşını olma melül
Ehl-i ‘ışka Ħarĥiyā ħün kim naŝīb imiş belā

Nesre Çevirmesi: Vādī-i ğamde gözyaşını döküp melûl olma. Harkiyâ, çün kim ehl-i ‘ışka naşîb belâ imiş.

Türkiye Türkçesi: Dert vadisinde gözyaşını döküp de mahzun olma. Ey Harkî, çünkü âşıklara nasip olan belaymış.

127 Nazîre-i Şabâyi Edirnevî’dür

1 Cānı şîrîn leblerüñ Ferhād idelden H̄usrevā
Leylî-i zülfüñ ğamı kıldı dil-i Mecnûn’ı cā

Nesre Çevirmesi: H̄usrevā, Şîrîn leblerüñ cānı Ferhād idelden Leylî-i zülfüñ ğamı dil-i Mecnûn’ı cā kıldı.

Türkiye Türkçesi: Ey Husrev, Şirin/tatlı dudakların canı Ferhat ettiğinden beri siyah/Leyla saçının gamı Mecnun’un gönlünde mekân eyledi.

2 Ğamzeñ oqın ya qaşuñ k’atdı dile ‘ayb itmezem
Cāna olduğı kader k’atmağ hüner urmağ każā

Nesre Çevirmesi: Ğamzeñ oqın ya qaşuñ dile k’atdı ‘ayb itmezem. Cāna olduğı kader k’atmağ hüner urmağ każā.

Türkiye Türkçesi: Yan bakış okunu yay kaşının gönüle atmasını ayıplamam, çünkü cāna olması kader, atması hüner, vurması kazâdır.

3 Ey melek her cevrüñi cāndan çeker üftāde-dil
Nesne yağdı mı semādan kim götürmeye şerā

Nesre Çevirmesi: Ey melek, üftāde-dil her cevrüñi cāndan çeker. Semādan nesne yağdı mı kim şerā götürmeye.

Türkiye Türkçesi: Ey melek, düşkün gönül her eziyetini candan çeker. Gökten ne yağmış ki toprak kabul etmemiş.

4 ‘İllet ile dirilen dil miñnet ile cān virür
Derd-i hecrūñ çekmeyen vaşluñdan ummasun devā

Nesre Çevirmesi: ‘İllet ile dirilen dil miñnet ile cān virür. Derd-i hecrūñ çekmeyen vaşluñdan devā ummasun.

Türkiye Türkçesi: Hastalıkla dirilen gönül eziyetle can verir. Ayrılık derdini çekmeyen kavuşmadan çare ummasın.

5 Her seher miskīn dil ü cān-ı Şabāyī ol diyü
Zülfüñ ucundan çekerler minnet-i bād-ı şabā

Nesre Çevirmesi: Her seher dil ü cān-ı Şabāyī ol miskīn diyü zülfüñ ucundan minnet-i bād-ı şabā çekerler.

Türkiye Türkçesi: Her sabah miskin Sabāyī'nin canı ve gönlü o miskin/miskli diye zülfünün ucundan/yüzünden bahar rüzgârının minnetini çekerler.

6 Mihribān ol didügümçün bī-dil ü cān eyledüñ
Līk ey meh *lemtecid ba‘dī veliyyen mürşidā*

Nesre Çevirmesi: Mihribān ol didügümçün bī-dil ü cān eyledüñ. Līk ey meh *lemtecid ba‘dī veliyyen mürşidā*

Türkiye Türkçesi: Şefkatli ol dediğim için gönülsüz ve cansız eyledin ama “Allah kime hidayet ederse işte o, doğru yolu bulandır. Kimi de şaşırtırsa artık ona doğru yolu gösterecek bir dost bulamazsın.” (Kehf, 17/110. Ayet)

(95)

128 Nazîre-i Şafâî Sultân Bâyezîd Hân devrinde gelmişlerdür

1 Bâd-i kûy-i yâra karşı varsa cân ü dil n'ola
Ka'be'den her kim gele vâcibdür istikbâl aña

Nesre Çevirmesi: Cân ü dil bâd-i kûy-i yâra karşı varsa n'ola? Ka'be'den her kim gele aña istikbâl vâcibdür.

Türkiye Türkçesi: Can ve gönül sevgilinin mahallesinin rüzgârına karşı varsa ne olur? Kâbe'den her kim gelirse onu karşılamak vaciptir.

2 Cân ü dil görse ruhuñ gamzeñ idişür dest-res
Halk ider bir birile 'îd olsa güyâ merhabâ

Nesre Çevirmesi: Cân ü dil ruhuñ gamzeñ görse dest-res idişür. 'îd olsa güyâ halk bir birile merhabâ ider.

Türkiye Türkçesi: Can ve gönül yanağını ve gamzeni görse el uzatırlar. Bayram olsa güya halk birbirine merhaba der.

3 Zülfüñ ucundan ne tañ serd olsa âhum kim bugün
Kim şeb-i hengâm irişince şovur lâ-büd hevâ

Nesre Çevirmesi: Ahum kim bugün zülfüñ ucundan serd olsa ne tañ? Kim şeb-i hengâm irişince lâ-büd hevâ şovur.

Türkiye Türkçesi: Ahım bugün senin saçın ucundan/yüzünden sert olsa tuhaf mı? Çünkü gece vakti olunca şüphesiz hava soğur.

4 N'ola kare kan otursa gözine her lâlenüñ
Haddüñe_öykündükçe müşt urur şu[r]adına şabâ

Nesre Çevirmesi: Her lālenūñ gözine kare kan otursa n'ola?
Ḥaddūne_ öykündükçe şabā şu[r]adına müşt urur.

Türkiye Türkçesi: Her lalenin gözüne kan otursa ne olur? Yanağına öykündükçe tan yeli suratına tokat atar.

5 Ğamzeñūñ nişin Şafāyī la' lūñ için nūş ider
N'eylesün bī-çāre çün derdin viren virür devā

Nesre Çevirmesi: Şafāyī la' lūñ için gamzeñūñ nişin nūş ider. N'eylesün bī-
çāre çün derdin viren devā virür.

Türkiye Türkçesi: Safāyī senin dudağın için yan bakışının zehirini içer, çaresiz
ne yapsın, çünkü derdini veren dermanını da verir.

129 Nazīre-i Pertevī

1 Uğrayam ğam-ḥāneñe geçdükçe 'ahd itdūñ baña
Geçdūñ ey 'ömr-i 'azīzüm itmedūñ 'ahde vefā

Nesre Çevirmesi: Baña 'ahd itdūñ, geçdükçe ğam-ḥāneñe uğrayam. Ey 'ömr-i
'azīzüm, geçdūñ, 'ahde vefā itmedūñ.

Türkiye Türkçesi: Bana söz verdin, geçtikçe gam evine uğrarım dedin. Ey aziz
ömrüm, geçtin ama sözünde durmadın.

2 Geh düşer mestāne geh varup üşe mey-ḥāneye
Ben de düşdükçe düşerdüm n'ideyin düşmez baña

Nesre Çevirmesi: Geh mestāne düşer geh mey-ḥāneye varup üşe. Ben de
düşdükçe düşerdüm, n'ideyin, baña düşmez.

Türkiye Türkçesi: Kâh sarhoş olur kâh meyhaneye gidip toplanır. Ben de düştükçe düşerim, ne yapayım, bana düşmez.

3 İşiginde seyr ider ol meh yaşum seyyâresin
Âfitâb irse felekde maḥv olur her dem sühâ

Nesre Çevirmesi: Ol meh işiginde yaşum seyyâresin seyr ider. Âfitâb irse her dem felekde sühâ maḥv olur.

Türkiye Türkçesi: O ay yüzlü eşiginde gözyaşımın yıldızını seyredir. Güneş gelince felekde yıldız her an mahvolur.

4 Görmedük dir var ise ey nūr-i dīdem çeşm-i ter
Ḥāk-i pāyuñ kışkanur gözden görelden tūtiyâ

Nesre Çevirmesi: Ey nūr-i dīdem, çeşm-i ter görmedük dir, var ise tūtiyâ ḥāk-i pāyuñ gözden görelden kışkanur.

Türkiye Türkçesi: Ey gözümün nuru, yaşlı/parlak göz görmedik der, galiba sürme senin ayak tozunu gözde görünce kıskanır.

5 Başına gün toğmaduk ş'ol şahş-i bî-ṭâli' benem
Yâ ne yüzden Pertevî toğsun o gün yüzli saña

Nesre Çevirmesi: Başına gün toğmaduk ş'ol şahş-i bî-ṭâli' benem. Pertevî, o gün yüzli saña yâ ne yüzden toğsun.

Türkiye Türkçesi: Başına gün doğmayan şu talihsiz kişi benim. Ey Pertevî, o güneş yüzlü yoksa sana ne yüzden doğsun?

130 Nazîre-i Ânî

1 Bir habîbüm var saçı ve'l-leyl alnı ve'd-duhâ
Berķ urur envâr-ı Hâķ yüzinde ismi Muştafâ

Nesre Çevirmesi: Bir habîbüm var, saçı ve'l-Leyl, alnı ve'd-Duhâ. Envâr-ı Hâķ yüzinde Muştafâ ismi berķ urur.

Türkiye Türkçesi: Bir sevgilim var, saçı ve'l-Leyl “gece” (Leyl, 92.sure) ve alnı ve'd-Duhâ “kuşluk vakti” (Duha, 1/93 ayet). Hakk'ın nurlarının yüzünde Mustafa ismi çakar.

2 Bir za'îf üftâdeyi yirden götürmekdür hemân
Büy-i zülfinden eşer irgürmek ey bād-i şabâ

Nesre Çevirmesi: Ey bād-i şabâ, büy-i zülfinden eşer irgürmek hemân bir za'îf üftâdeyi yirden götürmekdür.

Türkiye Türkçesi: Ey bahar rüzgârı, sevgilinin saçının kokusundan bir eser ulaştırmak tıpkı bir zayıf, düşkün âşığı yerden kaldırmak gibidir.

3 Āteş-i fūrķat vücūdum maḥv ider yoḥsa meded
Yâ İlāhî eyleme ben bendeyi andan cüdâ

Nesre Çevirmesi: Yâ İlāhî, ben bendeyi andan cüdâ eyleme yoḥsa ateş-i fūrķat vücūdum maḥv ider, meded.

Türkiye Türkçesi: Ey Allahım, ben kulunu ondan ayırma, yoksa ayrılık ateşi vücudumu mahveder, yardım et.

4 Āsitān-i devletinde tek ķabūl itsün beni
Cān ü dil nem var ise hep yolına olsun fidâ

Nesre Çevirmesi: Āsitān-i devletinde tek beni qabūl itsün. Cān ü dil nem var ise hep yolına fidā olsun.

Türkiye Türkçesi: Mutluluğunun eşiğinde yeter ki beni kabul etsin. Can ve gönül neyim varsa hepsi yoluna feda olsun.

5 N'ideyin kuhl-i Şifāhān'ı o nūr-i 'aynumuñ
Hāk-i pāyī Āniyā çeşmüme yiter tūtiyā

Nesre Çevirmesi: Āniyā, kuhl-i Şifāhān'ı n'ideyin? o nūr-i 'aynumuñ hāk-i pāyī çeşmüme tūtiya yiter.

Türkiye Türkçesi: Ey Ānî, Isfahan sürmesini ne yapayım? O gözümün nurunun ayak tozu gözüme sürme olarak yeter.

(96)

131 **Ve lehu kezā**

1 Künc-i hasret içre qaldum bir mededsüz mübtelā
Qandesin gül yüzüni göster habībüm Muştafā

Nesre Çevirmesi: Künc-i hasret içre mededsüz bir mübtelā qaldum. Qandesin habībüm Muştafā, gül yüzüni göster.

Türkiye Türkçesi: Hasret köşesinde yardımsız bir müptela olarak kaldım. Nerdesin habibim Mustafa, gül yüzünü göster.

2 'Ālem içre gice gündüz tañ mıdur medḥ eyleyüp
Şaçuña *ve'l-leyl*dür dirsem yüzüne *ve'd-duḥā*

Nesre Çevirmesi: 'Ālem içre gice gündüz medḥ eyleyüp saçuña *ve'l-leyl*'dür yüzüne *ve'd-duḥā* "kuşluk vakti" (Duha, 1/93 ayet). dirsem tañ mıdur?

Türkiye Türkçesi: Âlem içinde gece gündüz överek saçına ve'l-Leyl “gece” (Leyl, 92.sure), yüzüne de ve'd-Duhâ'dır “*kuşluk vakti*” (Duha, 1/93 ayet).
Desem şaşılır mı?

3 ‘Âşık-i âşüfte nice olmayayın ben saña
Saña beñzer gelmemişdür dünyeye bir meh-liķā

Nesre Çevirmesi: Ben saña ‘aşık-i aşüfte nice olmayayın. Saña beñzer bir meh-liķā dünyeye gelmemişdür.

Türkiye Türkçesi: Ben sana düşkün bir âşık nasıl olmayayım, sana benzer bir ay yüzlü dünyaya gelmemiştir.

4 Ger kabûl eylerseñ ey devletlü sulţānum senüñ
Yoluña olsun cihānda varum ü yoğum fidā

Nesre Çevirmesi: Ey devletlü sulţānum, ger kabûl eylerseñ senüñ yoluña cihānda varum ü yoğum fidā olsun.

Türkiye Türkçesi: Ey saadetli sultanım, eğer kabul edersen senin için dünyadaki varım yoğum feda olsun.

5 Şıdķ ile bir bendeñ olmuşdur bu Ānī derdmend
Ey řabībüm işigüñde ķılma anı sen cüdā

Nesre Çevirmesi: Bu Ānī derdmend sıdķ ile bir bendeñ olmuşdur. Ey řabībüm, anı sen işigüñde cüdā ķılma.

Türkiye Türkçesi: Bu dertli Ānī sadakatla bir benden olmuştur. Ey doktorum, onu kapından ayırma.

132 Nazîre-i ‘Adnî

1 Zülfüne beñzer meger meşşâta olmuşdur şabâ
Kim ayağında dil ü cânlar yatur olup hebâ

Nesre Çevirmesi: Sabâ meger zülfüne meşşâta olmuşdur beñzer. Kim ayağında dil ü cânlar hebâ olup yatur.

Türkiye Türkçesi: Sabah rüzgârı senin saçına düzgüncü olmuşa benziyor, çünkü senin ayağında gönüller ve canlar heba olmuş yatıyor.

2 Gönlün ile çünkü yapduñ bu dil-i vîrânımı
Muḥkem olısar bu kez kim seng ile urduñ binâ

Nesre Çevirmesi: Çünkü bu dil-i vîrânımı gönlün ile yapduñ. Bu kez muḥkem olısar kim seng ile binâ urduñ.

Türkiye Türkçesi: Bu viran gönlümü gönlün ile yaptığın için bu kez sağlam olacak çünkü taş ile bina ettin.

3 Hâk-veş cânân yolında olmayan şâbit-ḳadem
Yiridür ger bād gibi teng ü ser-gerdân ola

Nesre Çevirmesi: Cânân yolında hâk-veş şâbit-ḳadem olmayan ger bād gibi teng ü ser-gerdân ola yiridür.

Türkiye Türkçesi: Sevgili uğruna toprak gibi sabitkadem olmayan eğer rüzgâr gibi sıkıntılı ve sarhoş olursa yeridir.

4 Ay dilermiş gün yüzünden ḥüsn uğurlaya gice
Anuñ için revzenüñden ḳaşruña iner şehâ

Nesre Çevirmesi: Ay gice gün yüzünden hüsün uğurlaya dilermiş. Şehâ, anuñ için revzenüñden kaşruña iner.

Türkiye Türkçesi: Ay geceleyin güneş yüzünden güzellik çalmak istermiş. Ey padişah, onun için pencereden köşküne iner.

5 Ƙadd ü ħaddüñ ħasretinden ger ölürse ‘Adnî’nüñ
Sini üzre bitiserdür lâle-i mihr ü giyâ

Nesre Çevirmesi: Ger kadd ü ħaddüñ ħasretinden ölürse ‘Adnî’nüñ sini üzre lâle-i mihr ü giyâ bitiserdür.

Türkiye Türkçesi: Adni eğer boyunun ve yanağının hasretinden ölürse Adnî’nin mezarı üstünde sevgi lâlesi ve otu bitecektir.

133 Nazîre-i Şâmî

1 Sünbül-i müşgînüñe baş қоşmasa bād-i şabâ
İtmez idi dōstum bu vech ile kesb-i hevâ

Nesre Çevirmesi: Dōstum, bād-i şabâ sünbül-i müşgînüñe baş қоşmasa bu vech ile kesb-i hevâ itmez idi.

Türkiye Türkçesi: Dostum, bahar rüzgârı misk kokulu/misk renkli sünbül (saçınla) başa baş gitmese hava/hevâ elde etmezdi.

2 Būstān-i ‘ışkuñ içre her gice tâ şubĥa dek
Āh ider tırılmaz hemîşe ‘andelîb-i ħōş-nevâ

Nesre Çevirmesi: Būstān-i ‘ışkuñ içre her gice tâ şubĥa dek hemîşe ‘andelîb-i ħōş-nevâ ah ider tırılmaz

Türkiye Türkçesi: Aşkının bahçesinde her gece, ta sabaha dek, sürekli güzel sesli bülbül ah eder, durmaz.

3 Lâle haddüñ hasretiyle ey semen-sîmâ senüñ
Çāk iderler gonçeler egninde gülşende kabā

Nesre Çevirmesi: Ey semen-sîmâ, senüñ lâle haddüñ hasretiyle gülşende gonçeler egninde kabā çāk iderler.

Türkiye Türkçesi: Ey yasemin yüzlü, senin lale yanağının hasretiyle gül bahçesinde goncalar elbiselerini yırtarlar.

4 Halk-i ‘âlem gözlerüme görünür bigâne-veş
Çün ser-i küyuñda oldu itlerüñle aşinā

Nesre Çevirmesi: Halk-i ‘âlem gözlerüme bigâne-veş görünür. Çün ser-i küyuñda itlerüñle aşinā olduk.

Türkiye Türkçesi: İnsanlar gözlerime yabancı gibi görünür. Çünkü mahallende köpeklerinle tanış olduk.

5 Ey şanem raḥm eylegil bu Şâmî-i üftâdeñe
Dest-gîr ol luḫ idüp anuñla kılgıl merḥabā

Nesre Çevirmesi: Ey şanem, bu Şâmî-i üftâdeñe raḥm eylegil. Dest-gîr ol luḫ idüp anuñla merḥabā kılgıl.

Türkiye Türkçesi: Ey put gibi güzel sevgili, bu düşkün/âşık Şâmî’ye merhamet eyle. Elinden tutarak onunla merhabalaş.

(97)

134 Nazîre-i Zülâlî

1 Dil-ber-i Yûsuf-cemâlüm hayr-mağdem merhabâ
Dîde-i Ya' kûb'a oldı gerd-i râhuñ tûtiyâ

Nesre Çevirmesi: Dil-ber-i Yûsuf-cemâlüm hayr-mağdem merhabâ. Dîde-i Ya' kûb'a gerd-i râhuñ tûtiyâ oldı.

Türkiye Türkçesi: Yusuf yüzlü sevgilim, hoş geldin, merhaba! Yakub'un gözüne yolunun tozu sürme oldu.

2 Dür olalı sen kamer-ruhdan cihâna bakmadum
Şahn-i gerdün gibi olmışken zemîn encüm-nümâ

Nesre Çevirmesi: Zemîn şahñ-i gerdün gibi encüm-nümâ olmışken sen kamer-ruhdan dür olalı cihâna bakmadum.

Türkiye Türkçesi: Yeryüzü, felek meydanı gibi yıldız gösterirken sen ay yanaklıdan uzak olalı dünyaya bakmadım.

3 Dîde vü dilde ğubâr-i fûrkatüñ jeng eyledi
Uş hayâlüñ menzil idüp bunlara virdi ziyâ

Nesre Çevirmesi: Dîde vü dilde ğubâr-i fûrkatüñ jeng eyledi. Uş hayâlüñ menzil idüp bunlara ziyâ virdi.

Türkiye Türkçesi: Gözde ve gönülde ayrılığının tozu pas meydana getirdi. İşte hayalin yerleşip bunlara parlaklık verdi.

4 Kâkül-i müşğînüñi kılma külâh içre nihân
Tâ ki geh geh bû getüre cân meşâmına şabâ

Nesre Çevirmesi: Kākül-i müşgīnūñi külāh içre nihān kıılma. Tā ki şabā geh geh cān meşāmına bū getüre.

Türkiye Türkçesi: Misk kokulu saçını külâh içinde saklama, böylece sabah rüzgârı zaman zaman can dimağına koku getirsin.

5 Zülfüñüñ dārına ber-dār it şehā Mañşūr-veş
Şevķ-i la‘ lüñden Zülālī cānını kııldı fidā

Nesre Çevirmesi: Şehā, Mañşūr-veş zülfüñüñ dārına ber-dār it. Zülālī şevķ-i la‘ lüñden cānını fidā kııldı.

Türkiye Türkçesi: Ey padişah, Mansur gibi saçının direğine as; Zülâlî, dudaklarının arzusundan canını feda etti.

135 Nazīre-i Sec‘ī

1 Her ne deñlü var ise ‘ālemde envā‘-i belā
‘Āşık-i şūrīde-diller cümlesiyle mübtelā

Nesre Çevirmesi: ‘Ālemde her ne deñlü envā‘-i belā var ise ‘āşık-i şūrīde-diller cümlesiyle mübtelā.

Türkiye Türkçesi: Ālemde her ne türlü bela varsa perişan âşıklar hepsine müptela olmuştur.

2 Ey şeh-i ‘ālī görelden şemse-i eyvānuñı
Zerreden ednā gelür baña meh ü mihr-i semā

Nesre Çevirmesi: Ey şeh-i ‘ālī şemse-i eyvānuñı görelden meh ü mihr-i semā baña zerreden ednā gelür.

Türkiye Türkçesi: Ey yüce padişah, köşkünün güneşini gördüğümde beri gökteki ay ve güneş bana zerreden daha küçük gelir.

3 Kapdı gönül murğını āvāre itdi cānumı
Ş'ol hümā-sīret perī şāhīn baqışlu dil-rübā

Nesre Çevirmesi: Ş'ol hümā-sīret perī şāhīn baqışlu dil-rübā gönül murğını kapdı, cānumı āvāre itdi.

Türkiye Türkçesi: Şu hüma yaradılışlı peri, şahin bakışlı sevgili gönül kuşunu kaptı, canımı avare etti.

4 Bulmaz bir zerre deñlü gerd-i rāhuñdan eşer
Dünye turaldan berü tırmaz yiler bād-i şabā

Nesre Çevirmesi: Bād-i şabā dünye turaldan berü tırmaz yiler gerd-i rāhuñdan bir zerre deñlü eşer bulmaz.

Türkiye Türkçesi: Bahar rüzgârı dünya var olduğundan beri durmana yeler ama senin yolunun tozundan bir zerre kadar eser bulamaz.

5 Sec' iyā dükkān-i zühdi yap açıl mey-hāneye
Rūz-i 'īd oldı bugün anda olur bey' ü şirā

Nesre Çevirmesi: Sec' iyā dükkān-i zühdi yap mey-hāneye açıl. Bugün rūz-i 'īd oldı anda bey' ü şirā olur.

Türkiye Türkçesi: Ey Sec'î, zühd dükkânını kapat, meyhaneye açıl. Bugün bayram günü oldu, onda alış veriş olur.

136 Nazîre-i Şehdî

1 Āh kim oldum belā-yi derd-i ‘ışka mübtelā
Dağdı zülfüñ cān ü dil boynına zencîr-i belā

Nesre Çevirmesi: Āh kim belā-yi derd-i ‘ışka mübtelā oldum. Cān ü dil boynına zülfüñ zencîr-i belā dağdı.

Türkiye Türkçesi: Ah ki aşk derdi belasına müptela oldum. Can ve gönül boynuna senin zülfün bela zincirini taktı.

2 Hüs̄n ile mümtāzsın ey meh güzellik cāmesi
Hiç yaraşmaz kimseye illā saña illā saña

Nesre Çevirmesi: Ey meh hüs̄n ile mümtāzsın güzellik cāmesi hiç kimseye yaraşmaz illā saña illā saña.

Türkiye Türkçesi: Ey ay, güzellikle seçkinsin, güzellik elbisesi ancak sana yakışır ancak sana.

3 Bāda irdi kâh-i cismüm hırmen-i ‘ıŝkında āh
Görmedüm ol yār-i gendüm-gündan cevce vefā

Nesre Çevirmesi: Ah hırmen-i ‘ıŝkında kâh-i cismüm bāda irdi. Ol yār-i gendümgündan cevce vefā görmedüm.

Türkiye Türkçesi: Ah ki aşkının harmanında cismimin saman çöpü rüzgâra kapıldı. Buğday tenli o yardan arpa tanesi kadar vefa görmedim.

4 Ben gedāsından o şāh-i hüs̄n i‘rāz eyledi
Vāh ne müşkildür kılından yüz çevürmek pādşā

Nesre Çevirmesi: O şâh-i hüsn ben gedâsından i' râz eyledi. Pâdsâ, kûlundan yüz çevürmek ne müşkildür vâh.

Türkiye Türkçesi: O güzellik sultanı ben kulundan yüz çevirdi. Ey padişah, sultanın kulundan yüz çevirmesi ne güç bir iştir, yazık!

5 Şehdî'ye teng oldu ' âlem ireli rûz-i firâk
Hağ dimişlerdür *izâcâ 'e'l-każâ dâka'l-fezâ*

Nesre Çevirmesi: Rûz-i firâk ireli ' âlem Şehdî'ye teng oldu. Hağ dimişlerdür *izâcâ 'e'l-każâ dâka'l-fezâ*.

Türkiye Türkçesi: Ayrılık günü geleli dünya Şehdî'ye dar oldu. Gerçek demişlerdir: *İzâcâ 'e'l-każâ dâka'l-fezâ*. "Kader geldiği vakit dünya dar olur."

(98)

137 **Nazîre-i Hüsâmî**

1 Hôş kemâl ile güzellik kim saña virmiş Hudâ
Beñzemez cümle cihân dil-berleri hergiz saña

Nesre Çevirmesi: Hôş kemâl ile güzellik kim Hudâ saña virmiş, cümle cihân dil-berleri hergiz saña beñzemez.

Türkiye Türkçesi: Allah'ın sana verdiği güzelliğin mükemmelliği konusunda bütün dünya güzelleri asla sana benzeyemez.

2 Bir kıyâmet dil-rübâsın sen bu hüsn ü ân ile
Her gören cânın revân eyler saña ey dil-rübâ

Nesre Çevirmesi: Sen bu hüsn ü ân ile bir kıyâmet dil-rübâsın. Ey dil-rübâ, her gören saña cânın revân eyler.

Türkiye Türkçesi: Sen bu güzellik ve cazibe ile belalı bir gönül çelensin. Ey gönül çelen, her gören sana canını akıtır.

3 Her dem eylersin baña cev̄ ü sitemler dōstum
Zerre deñlü mihrüñi bir görmedüm ey meh-liķā

Nesre Çevirmesi: Dōstum baña her dem cev̄ ü sitemler eylersin. Ey meh-liķā, zerre deñlü bir mihrüñi görmedüm.

Türkiye Türkçesi: Dostum, bana her an eziyet ve sitemler eylersin. Ey ay yüzlü, zerre kadar bir iyiliğini görmedim.

4 Sen güzeller şāhısın ben kuluñam cānā senüñ
Luṭf idüp ben kuluñı redd itme kullan dā'imā

Nesre Çevirmesi: Cānā, sen güzeller şāhısın, ben senüñ kuluñam. Ben kuluñı luṭf idüp redd itme, dā'imā kullan.

Türkiye Türkçesi: Ey can olan sevgili, sen güzeller şāhısın, ben senin kulunum. Ben kulunu iyilik et de reddetme, daima kullan.

5 Bārī bir kez luṭfuñı görsün Hüsāmī derdmend
Bunca yıldur işigüñde sürinür ey bī-vefā

Nesre Çevirmesi: Bārī Hüsāmī derdmend bir kez luṭfuñı görsün. Ey bī-vefā, bunca yıldur işigüñde sürinür.

Türkiye Türkçesi: Hiç olmazsa dertli Hüsāmī bir kez iyiliğini görsün. Ey vefasız, bunca yıldır kapında sürünüyor.

138 Nazîre-i Sürûî

1 Ol hasûdın katl ider diyü umup eyler vefâ
Gör ne luţf ile helâke kaçd ider ol pür-cefâ

Nesre Çevirmesi: Ol hasûdın katl ider diyü umup vefâ eyler. Gör ol pür-cefâ ne luţf ile helâke kaçd ider.

Türkiye Türkçesi: O hasetini katleder diye umup vefa eder. Gör o çok eziyet eden ne iyilik ile helaka kast eder.

2 Söylemezsin baña didüm sögdi dil-ber hışm ile
Ey gönül bi'llâhi çok söz söyledi dil-ber baña

Nesre Çevirmesi: Baña söylemezsin didüm, dil-ber hışm ile sögdi. Ey gönül, bi'llâhi dil-ber baña çok söz söyledi.

Türkiye Türkçesi: Bana söylemezsin dedim, sevgili sinirlenip sövdü. Ey gönül, vallahi sevgili bana çok sözler söyledi.

3 Bend ile zencîr-i zülfin dağdı ol şeh boynuma
Şalı virmez ger çekinsem şîr gibi her yaña

Nesre Çevirmesi: Ol şeh boynuma bend ile zencîr-i zülfin dağdı. Ger şîr gibi her yaña çekinsem salıvirmez.

Türkiye Türkçesi: O padişah boynuma bağ ile zülfünün zincirini taktı. Eğer arslan gibi sağa sola çeksem salıvermez.

4 Ol elif-bâlâ görünmez lâm ider bâlûñ bilin
Anuñ için gözde vü dilde olur naķş-i belâ

Nesre Çevirmesi: Ol elif-bālā görünmez bālūñ bilin lām ider. Anuñ için gözde vü dilde naqş-i belā olur.

Türkiye Türkçesi: O elif boylu görünmez, gönlün belini lām eder. Onun için gözde ve dilde/gönülde bela süsü vardır.

5 Kullaruña bu Sürürî bendeñi baş it didüm
Didi ol şāhum baña hācet degüldür kethudā

Nesre Çevirmesi: Bu Sürürî bendeñi kullaruña baş it didüm. Ol şāhum baña kethudā hācet degüldür didi.

Türkiye Türkçesi: Bu Sürürî kulunu kullarının başına getir dedim. O padişahım, bana kethüda lazım değildir, dedi.

139 Nazîre-i Hızrî

1 Serv kıaddüñe hevā-dārum didügiyçün şabā
Silleler urur çenāruñ yüzine bād-i şabā

Nesre Çevirmesi: Sabā serv kıaddüñe hevā-dārum didügiyçün bād-i şabā çenāruñ yüzine silleler urur.

Türkiye Türkçesi: Tan yeli senin servi boyuna havadarım/dostum dediği için bahar yeli çınarın yüzüne tokatlar vurur.

2 Gözi çıkşun nergesüñ kim beñzerem dir çeşmüñe
Aşağa olsun başı kim Tūba öykünmüş saña

Nesre Çevirmesi: Nergesüñ gözi çıkşun kim çeşmüñe beñzerem dir. Tūba başı aşağı olsun kim saña öykünmüş.

Türkiye Türkçesi: Nergisin gözü çıksın, çünkü senin gözüne benziyorum der.
Tuba ağacının başı aşağı olsun, çünkü sana öykünür.

3 İşidürse yolına ol dil-berüñ hâk olduğın
Göresin ey dil ne tozlar kıparur bād-i şabā

Nesre Çevirmesi: Ey dil, ol dil-berüñ yolına hâk olduğın işidürse bād-i şabā ne tozlar kıparur, göresin.

Türkiye Türkçesi: Ey gönül, o dilberin yoluna toprak olduğunu işitirse bahar rüzgârı ne tozlar/fırtınalar koparır, görürsün.

4 Ağlamağı def için düşdük meye olduğ harāb
Kaçuban yağmurdan uğraduğ toluya zî belā

Nesre Çevirmesi: Ağlamağı def için meye düşdük, harāb olduğ. Yağmurdan kaçuban zî belā toluya uğraduğ.

Türkiye Türkçesi: Ağlamayı def etmek için şaraba düşdük, harap olduk. Yağmurdan kaçarken belalı bir doluya yakalandık.

5 Cevr evi olmaz harāb ol kâfirî yapıdı çün
Muhkem olur Hızriyā çün seng ile urduñ binā

Nesre Çevirmesi: Cevr evi harāb olmaz çün ol kâfirî yapıdı. Hızriyā çün seng ile binā urduñ, muhkem olur.

Türkiye Türkçesi: Eziyet evi yıkılmaz çünkü o kâfirim yaptı. Ey Hızrî, taştan bina ettiğın için sağlam olur.

(99)

140 Nazîre-i Enverî

1 Şanma haṭṭuñ geldi gün yüzli efendüm Muştafa
Yâ du‘ â-yı Nür’dur yâhod yazıldı *ve ‘d-duḥâ*

Nesre Çevirmesi: Gün yüzli efendüm Muştafa, haṭṭuñ geldi sanma. Yâ du‘ â-yı Nür’dur yâhod *ve ‘d-duḥâ* yazıldı.

Türkiye Türkçesi: Ey gün yüzlü efendim Mustafa, ayva tüyün çıktı sanma. Ya nur duasıdır veya *ve ‘d-duḥâ* “kuşluk vakti” (Duha, 93.sure) yazıldı.

2 Ben faḫîrûñ kaṭ‘ idem başın dimişdüñ itmedüñ
Eyle beñzer devletüm başumdan uçdı ey hümâ

Nesre Çevirmesi: Ben faḫîrûñ başın kaṭ‘ idem dimişdüñ, itmedüñ. Ey hümâ, eyle beñzer devletüm başumdan uçdı.

Türkiye Türkçesi: Ben kulunun başını keseyim demiştin, kesmedin. Ey hüma kuşu, öyle görünüyor ki saadetim başımdan uçtu.

3 Kûh-ı ebr içre bulup yitdüm getürdüm kûyuña
Şîr-i ħurşîdi kemend-i âh ile ey bî-vefâ

Nesre Çevirmesi: Ey bî-vefâ, şîr-i ħurşîdi kûh-ı ebr içre bulup kemend-i âh ile kûyuña yitdüm getürdüm.

Türkiye Türkçesi: Ey vefasız, güneş aslanını bulut dağında bulup ah kemendi ile konağına ittim getirdim.

4 Kâmet-i mevzûnuña öykündügiyçün bâğda
Daḫl ider her yirine serv-i ħîrâmānuñ şabâ

Nesre Çevirmesi: Bâğda kâmet-i mevzûnuña öykündügiyçün sabâ serv-i hırâmânun her yirine daħl ider.

Türkiye Türkçesi: Bağda ölçülü boyuna öykündüğü için sabah rüzgârı salınan servinin her yerine karışır.

5 Şehr içinde gün gibi şöhret bulursın Enverî
Bir gice hücreñde aḥşamlarsa ol bedr-i ducâ

Nesre Çevirmesi: Enverî, ol bedr-i ducâ bir gice hücreñde aḥşamlarsa şehr içinde gün gibi şöhret bulursın.

Türkiye Türkçesi: Ey Enverî, o karanlığı aydınlatan ay senin odanda bir gece aḥşamlarsa şehirde güneş gibi ünlü olursun.

141 **Nazîre-i Lâmi'î Efendi**

1 Sâḳiyâ la' lûñ ğaminden çihrem oldu keh-rübâ
Derdüme var ise ş'ol yâḳût-i aḥmerdür devâ

Nesre Çevirmesi: Sġḳiyâ, la' lûñ ğaminden çihrem keh-rübâ oldu. Derdüme var ise devâ ş'ol yâḳût-i aḥmerdür.

Türkiye Türkçesi: Ey saki, dudağının gamından/esrarından çehrem kehribar oldu. Derdime deva olsa olsa şu kırmızı yakuttur.

2 Zerd idelden rüyümü mihrüñ gülersin gül gibi
Za' ferân ḥâşiyetidür tañ degül ey meh-liḳâ

Nesre Çevirmesi: Mihrüñ rüyümü zerd idelden gül gibi gülersin. Ey meh-liḳâ, za' ferân ḥâşiyetidür tañ degül.

Türkiye Türkçesi: Sevgin yüzümü soldurduğundan beri gül gibi gülersin. Ey ay yüzlü, safran özelliğidir, bunda tuhaflık yok.

3 Görđi beñzer cāme-i zer geydügüñ ħurşīdvār
Saña hem-reng olmağ için cismüm oldı keh-rübā

Nesre Çevirmesi: Ħurşīdvār cāme-i zer geydügüñ görđi beñzer. Saña hem-reng olmağ için cismüm keh-rübā oldı.

Türkiye Türkçesi: Güneş gibi altın elbise giydiğini görmüş olmalı. Sana renkdaş olmak için benim kehribar oldu.

4 Āh kim ‘ömrüm bahārın mihr-i cān itđi ħazān
Ney gibi bu derd ile zerd ü nizār olsam n’ola

Nesre Çevirmesi: Āh kim mihr-i cān ‘ömrüm bahārın ħazān itđi. Bu derd ile ney gibi zerd ü nizār olsam n’ola.

Türkiye Türkçesi: Ah ki can güneşi ömrümün baharını sonbahar etti. Bu dertle ney gibi eriyip solsam ne olur?

5 Dil-beri bir dem şaram diyü hecr ile şarardum
Geçdi ‘ömr-i nāzenīn derd ile ħaldum mübtelā

Nesre Çevirmesi: Dil-beri bir dem şaram diyü hecr ile şarardum. ‘Ömr-i nāzenīn geçdi, derd ile mübtelā ħaldum.

Türkiye Türkçesi: Sevgiliyi bir an sarayım diye ayrılık acısıyla sarardım. Nazlı ömür geçti, dert ile müptela kaldım.

6 Lāmi‘ī mihründe şādīğ olduğına şubĥ-veş
Tapuña ey māh-i devrān ħihresi yiter güvā

Nesre Çevirmesi: Ey mäh-i devrân, Lâmi'î şubh-veş mihründe şâdık olduğına güvâ tapuña çihresi yiter.

Türkiye Türkçesi: Ey devranın ayı, Lâmi'î'nin sabah gibi sevgisinde sadık olduğuna şahit, huzurunda çehresi yeter.

142 Nazîre-i Emrî Çelebi Edirnevî'dür

1 Eşk-i çeşmüm gördi ol pîr olası sögdi baña
Bu meşeldür kim erenler naqde eylerler du'â

Nesre Çevirmesi: Ol pîr olası eşk-i çeşmüm gördi, baña sögdi. Bu meşeldür kim erenler naqde du'â eylerler.

Türkiye Türkçesi: O pîr olası güzumün yaşını gördü, bana sövdü. Bu atasözüdür: Erenler parayla dua eylerler.

2 Didiler başuñ yarar ol yâr-i sengîn-dil şakın
Başımı teklîf idüp didüm ki yararsa n'ola

Nesre Çevirmesi: Ol yâr-i sengîn-dil başuñ yarar, şakın didiler. Başımı teklîf idüp didüm ki yararsa n'ola?

Türkiye Türkçesi: O taş kalpli sevgili başımı yarar, sakın, dediler. Başımı teklif edip yararsa ne olur, dedim.

3 Bağlayayın zülfi zencîrine dil-dâruñ seni
Eyleyeyin ey dil-i dîvâne bu bendi saña

Nesre Çevirmesi: Seni dil-dâruñ zülfi zencîrine bağlayayın. Ey dil-i dîvâne, bu bendi saña eyleyeyin.

Türkiye Türkçesi: Seni sevgilinin saçının zincirine bağlayayım. Ey deli gönül, bu bağı sana yapayım.

4 Ey kaşı yâ tayanup mülk-i fenâya gitmeye
Cânuma tîrûñ-durur ucu demürlü bir ‘aşâ

Nesre Çevirmesi: Ey kaşı yâ, tayanup mülk-i fenâya gitmeye cânuma ucu demürlü bir ‘aşâ tîrûñ-durur.

Türkiye Türkçesi: Ey yay kaşlı, senin okun fena yurduna gitmek için canıma ucu demirli bir asâdır.

(100)

5 Çeşm ü ruhsârına öykünse n’ola nergesle gül
Anlaruñ yüzün gözin açmış-durur Emrî şabâ

Nesre Çevirmesi: Nergesle gül çeşm ü ruhsârına öykünse n’ola. Emrî, şabâ anlaruñ yüzün gözin açmış-durur.

Türkiye Türkçesi: Nergisle gül gözüyle yanağına öykünse ne olur? Ey Emrî, sabah rüzgârı onların yüzünü ve gözünü açmıştır.

143 **Nazîre-i Râyi**

1 Ay ü gün şanma görinen çerhde ey meh-liqâ
Göz açup her gün felek eyler nazar senden yaña

Nesre Çevirmesi: Ey meh-liqâ, çerhde görinen ay ü gün şanma. Felek göz açup her gün senden yaña nazar eyler.

Türkiye Türkçesi: Ey ay yüzlü, felekte görüneni ay ile güneş sanma. Felek gözünü açıp her gün senden yana bakar.

2 Māh-1 nev şanma görinen hüsünüñe hayrān olup
Barmağını ağzına alur felek almış taña

Nesre evirmesi: Görinen māh-1 nev sanma, felek hüsünüñe hayrān olup taña almış, barmağını ağzına alur.

Türkiye Türkesi: Görüneni yeni ay sanma, felek senin güzelliğine hayran olup şaşırmış bir şekilde parmağını ağzına alıyor.

3 Dün gice tā şub olınca gözleri yaşın döküp
Ağladı yandı yaıldı şem' -i cem' -ārā baña

Nesre evirmesi: şem' -i cem' -ārā dün gice tā řub olınca gözleri yaşın döküp yandı yaıldı, baña ağladı.

Türkiye Türkesi: Cemiyeti süsleyen mum dün gece ta sabaha kadar gözlerinin yaşını döküp yandı yakıldı, bana ağladı.

4 Dōstlar bī-āre aldum bilmezem kim n'eyleyem
Dem-be-dem āteř göñülde gözde nem başda hevā

Nesre evirmesi: Dōstlar bī-āre aldum, bilmezem kim n'eyleyem. Dem-be-dem göñülde āteř, gözde nem, başda hevā.

Türkiye Türkesi: Dostlar, aresiz kaldım, bilmem ki ne yapayım. Daima göñülde ateş, gözde yař ve başta arzu bulunur.

5 Meyl idüp zülfi dil-i āřüfteye hī ola mı
Bir megesle vara hem-pervāz ola Rāyī hümā

Nesre evirmesi: Rāyī, zülfi dil-i āřüfteye meyl idüp hümā bir megesle vara hem-pervāz ola hī ola mı?

Türkiye Türkçesi: Ey Râyî, saçının âşık gönüle meyletmesi hiç olur mu? Hüma bir sinekle gidip uça hiç olur mu?

144 Ve lehu kezâ

1 Yollar üzre zâr ü ser-gerdân görüp bir gün baña
Dimedüñ ey ‘ âşık-ı zârum benüm gel ‘ ışk ola

Nesre Çevirmesi: Yollar üzre zâr ü ser-gerdân görüp bir gün baña ey ‘ âşık-ı zârum benüm, gel, ‘ ışk ola, dimedüñ.

Türkiye Türkçesi: Yollar üstünde inleyip sarhoş olarak görüp bir gün bana: Ey benim ağlayan âşığım, gel, aşk olsun, demedin.

2 Haylî müşkildür düşüp Ferhâd gibi tağlara
Sen lebi şîrînden ayru olabilmek husrevâ

Nesre Çevirmesi: Husrevâ, Ferhâd gibi tağlara düşüp sen lebi Şîrînden ayru olabilmek haylî müşkildür.

Türkiye Türkçesi: Ey Husrev, Ferhat gibi dağlara düşüp sen dudağı Şirin’den ayru olabilmek hayli müşküldür.

3 Nev-bahâr irdi bugün yine cünûnluğ vaqtidür
Sâkiyâ şimden girü cām-i şerâba merhabâ

Nesre Çevirmesi: Nev-bahâr irdi, bugün yine cünûnluğ vaqtidür. Sâkiyâ, şimden girü cām-i şerâba merhabâ.

Türkiye Türkçesi: İlbahar geldi, bugün yine delilik vaktidir. Ey saki, şu andan itibaren şarap kadehine selam olsun.

4 Ben ğubārı almaz oldu zerre ye ol mäh-rū
Ey gönül sen ya niçe bir aña olmağ mübtelā

Nesre Çevirmesi: Ol mäh-rū ben ğubārı zerre ye almaz oldu. Ey gönül, sen ya niçe bir aña mübtelā olmağ?

Türkiye Türkçesi: O ay yüzlü ben toprağı zerre kadar dikkate almaz oldu. Ey gönül, sen ne zamana kadar ona mübtela olacaksın?

5 Kimse dimez saña hergiz it misin ādem misin
Niçe bir böyle zelīl ü ħor olasın Rāyiyā

Nesre Çevirmesi: Kimse saña hergiz it misin ādem misin dimez. Rāyiyā, niçe bir böyle zelīl ü ħor olasın?

Türkiye Türkçesi: Kimse sana asla köpek misin, insan mısın demez. Ey Râyî, ne zamana kadar böyle aşağılık ve hor olacaksın?

145 Nazīre-i Şābirī

1 Nāfe-i Çīn zülfüñe öykünmek olmasa ħaṭā
‘Anberāsā anuñ olmazdı yüzi ey meh kıara

Nesre Çevirmesi: Ey meh, nāfe-i Çīn zülfüñe öykünmek ħaṭā olmasa anuñ yüzi ‘anberāsā kıara olmazdı.

Türkiye Türkçesi: Ey ay, senin saçına öykünmesi hata olmasa Çin miskinın yüzü anber gibi kara olmazdı.

2 Toğduğum dem dehr elinden n’ola efgān eylesem
Kim ne kıanlar yutdurupdur ana raħminde baña

Nesre Çevirmesi: Toğduğum dem dehr elinden efġān eylesem n'ola kim ana rahminde baña ne kanlar yutdurupdur.

Türkiye Türkçesi: Doğduğum an dünya elinden feryat etsem ne olur? Çünkü ana rahminde bana ne kanlar yutturmuştur.

3 Haţţ-i sebzũn kim görünür la' l-i nābuñda senũn
Hızr'dur kim çeşme-i hayvāna irmişdür şehā

Nesre Çevirmesi: Şehā, haţţ-i sebzũn kim senũn la' l-i nābuñda görünür Hızr'dur kim çeşme-i hayvāna irmişdür.

Türkiye Türkçesi: Ey padişah, senin saf dudağında görünen yeşil/taze ayva tüyün ölümsüzlük pınarına ermiş Hızır'dır.

4 H'āb-i ġafletde niçe bir yatasın ey şũfĩ sen
Cān gözin bīdār kı l nüş it şerāb-i dil-ġüşā

Nesre Çevirmesi: Ey şũfĩ, sen h'āb-i ġafletde niçe bir yatasın? Cān gözin bīdār kı l, şerāb-i dil-ġüşā nüş it.

Türkiye Türkçesi: Ey sũfi, sen ġaflet uykusunda ne zamana kadar yatacaksın? Can gözünü aç da gönül açan şarabı iç.

(101)

5 Şābirĩ iki elüm ġande çıkarmışdur benüm
Geldüğüm demde vücūda gör bu çerġ-i bĩ-vefā

Nesre Çevirmesi: Şābirĩ, bu çerġ-i bĩ-vefā vücūda geldüğüm demde benüm iki elüm ġande çıkarmışdur, gör.

Türkiye Türkçesi: Ey Sābirĩ, bu vefasız felek vücuda geldim anda benim iki elimi kanda çıkarmıştır, gör.

146 Nazîre-i Remzî Çelebi Bursevî' dūr sâbıkda Ğalaṭa kâḏisi idi

1 Yāra oḡurken bugün ihlâş ile medḡ ü şenā
Geldi ol meh-pāre n'eylersin didi didüm du'ā

Nesre Çevirmesi: Bugün yāra ihlâş ile medḡ ü şenā oḡurken ol meh-pāre geldi, n'eylersin didi, du'ā didüm.

Türkiye Türkçesi: Bugün yāre ihlâş ile övgüler okurken o ay yüzlü geldi, ne yapıyorsun dedi, dua dedim.

2 Haṭ degül bu dest-i Kudret ol meh-i nā-mihrümün
Şafḡa-i ḡüsünde taḡrîr itdi āyât-i vefā

Nesre Çevirmesi: Haṭ degül bu, dest-i Kudret ol meh-i nā-mihrümün şafḡa-i ḡüsünde āyât-i vefā taḡrîr itdi.

Türkiye Türkçesi: Bu hat/ayva tüyü değildir, kudret eli o merhametsiz ayımın güzelliği üstünde vefa ayetlerini yazmıştır.

3 Bülbülāsā naḡmeler itdün nefes pāyende-bād
Eyledün bezm ehlini gül gibi ḡandān ey şabā

Nesre Çevirmesi: Ey şabā, bülbülāsā naḡmeler itdün nefes pāyende-bād. bezm ehlini gül gibi ḡandān eyledün.

Türkiye Türkçesi: Ey sabah rüzgârı, bülbül gibi nameler ettin, nefesin daim olsun, meclis ehlini gül gibi neşelendirdin.

4 Çarşu feryād eyleyüp āh itdügümce hey begüm
ḡışm idersin ben ḡuluña n'eyledüm n'itdüm saña

Nesre Çevirmesi: Hey begüm karşı feryād eyleyüp āh itdügümce ben kuluña hışm idersin, n'eyledüm saña n'itdüm.

Türkiye Türkçesi: Hey beyim, karşında ah edip ağladıkça ben kuluna kızarsın, ne yaptım, sana ne ettim?

5 Leşker-i a' dāyı ğarķ eyler ecel deryāsına
Tīġuñ oldu tüt ki şāhā Mūsī-i mu' ciz-nümā

Nesre Çevirmesi: Şāhā, tīġuñ tüt ki Mūsī-i mu' ciz-nümā oldu, leşker-i a' dāyı ecel deryāsına ğarķ eyler.

Türkiye Türkçesi: Ey padişah, kılıcın sanki mucize gösteren Musa oldu, düşman askerini ölüm deryasına batırıyor.

6 Gitme bir dem tır diyü her laħza ben yalvaruram
Ol şeker-ġüftarı gördüñ mi söger tırmaz baña

Nesre Çevirmesi: Gitme bir dem tır diyü ben her laħza yalvaruram. Ol şeker-ġüftarı gördüñ mi tırmaz baña söger.

Türkiye Türkçesi: Gitme, bir an dur, diye ben her an yalvarırım. O şeker sözlüyü gördün mü, durmaz bana söver.

7 Remziyā ol cān t̄abībinden saña yoķ fā'ide
Derdmend Allāh ile ol sen oñarıcı Ĥudā

Nesre Çevirmesi: Remziyā ol cān t̄abībinden saña fā'ide yoķ. Derdmend sen Allāh ile ol, oñarıcı Ĥudā.

Türkiye Türkçesi: Ey Remzî, o can doktorundan sana fayda yok. Ey dertli, sen Allah ile ol, onarıcı Allah'tır.

147 Nazîre-i 'Atâ'-i Üskübî kuzât tâ'ifesinden

1 Öldürür biñ 'âşıkı bir 'ışk ile ol meh-liķā
Beni de öldür disem nāz ile aydur 'ışk ola

Nesre Çevirmesi: Ol meh-liķā bir 'ışk ile biñ 'âşıkı öldürür. Beni de öldür disem nāz ile aydur 'ışk ola.

Türkiye Türkçesi: O ay yüzlü bir aşk ile diyerek bin âşığı öldürür. Beni de öldür desem, nazlanarak aşk olsun der.

2 Zülf ü çeşm ü kâmet-i bālāña irem mi didüm
Didi hey miskîn degüldür bu ķabül olur du' ā

Nesre Çevirmesi: Zülf ü çeşm ü kâmet-i bālāña irem mi didüm? Hey miskîn, bu ķabül olur du' ā degüldür, didi.

Türkiye Türkçesi: Zülüne, gözüne ve yüce boyuna erem mi dedim? Ey miskin, bu kabul olunur dua değildir, dedi.

3 Cāna dil-berden gelen derd ü belā gelsün berü
Merķabā ey ķāşıd-i cān ü cihānum merķabā

Nesre Çevirmesi: Cāna dil-berden gelen derd ü belā berü gelsün. Merķabā ey ķāşıd-i cān ü cihānum merķabā.

Türkiye Türkçesi: Cana sevgiliden gelen dert ve bela beri gelsin. Merhaba, ey canıma ve dünyama kast eden, merhaba.

4 Bülbül ađlar gül güler gülşende nālem gūş idüp
Riķķatinden lāle miskînüñ içi yanar baña

Nesre Çevirmesi: Gülşende nâlem gūş idüp bülbül ağlar, gül güler. Lâle miskînüñ riķkatinden baña içi yanar.

Türkiye Türkçesi: Gül bahçesindeki iniltimi duyup bülbül ağlar, gül güler. Miskin lalenin inceliğinden bana içi yanar.

5 Bî-vefâsın sen beni öldürmez iseñ ğam degül
Derd-i ‘ışķuñ günde biñ kez ‘ahdine eyler vefâ

Nesre Çevirmesi: Bî-vefâsın sen, beni öldürmez iseñ ğam degül. Derd-i ‘ışķuñ günde biñ kez ‘ahdine vefâ eyler.

Türkiye Türkçesi: Vefasızsın sen, beni öldürmezsen dert değıl. Aşkının derdi günde bin kere sözüne vefa eyler.

6 Dilde çeşmüñle lebüñ ‘aksin göreydi dirdi ħalk
Ġâlibâ bu şişe içre sükkerî bādâm ola

Nesre Çevirmesi: Dilde çeşmüñle lebüñ ‘aksin göreydi ħalk Ġâlibâ bu şişe içre sükkerî bādâm ola dirdi.

Türkiye Türkçesi: Gönülde gözünle dudağının yansımasını görseydi, halk galiba bu şişe içindeki şekerli bademdir, derdi.

7 Öldi hecrüñde ‘Aţâ anuñçün ağlar gözleri
Ĥaķ dimişler *ĥîne fâte’l-mü ’minîñ tebki’s-semâ*

Nesre Çevirmesi: ‘Aţâ hecrüñde öldi, anuñçün gözleri ağlar. Ĥaķ dimişler *ĥîne fâte’l-mü ’minîñ tebki’s-semâ*

Türkiye Türkçesi: Atâ senin ayrılığından öldü, onun için gözleri ağlar. Doğru söylemişler: *ĥîne fâte’l-mü ’minîñ tebki’s-semâ* “Mümin bir genç kız için gökyüzü ağlar.”

(102)

148 Nazire-i Hasan Çelebi şâbıkda Novaberde kâdîsi idi

1 Gözlerüm yaşına bakmaz ol büt-i la' lîn-ķabā
Miĥnet-i hecrũnde ķan ağladuğum oldu hebā

Nesre Çevirmesi: Ol büt-i la' lîn-ķabā gözlerüm yaşına bakmaz. Miĥnet-i hecrũnde ķan ağladuğum hebā oldu.

Türkiye Türkçesi: O kırmızı kaftanlı put gözlerimin yaşına bakmaz. Ayrılığının acısından kan ağlamam boşuna oldu.

2 Nũr-i ĥüsnũn göklere irse melekler hep diye
Merĥabā ey āfitāb-i burc-i devlet merĥabā

Nesre Çevirmesi: Nũr-i ĥüsnũn göklere irse melekler hep merĥabā ey āfitāb-i burc-i devlet merĥabā diye.

Türkiye Türkçesi: Güzelliğinin ışığı göklere erse melekler hep merhaba ey saadet burcunun güneşı merhaba derler.

3 Kimse bilmezdi begũm sevdā-yi zũlfũnden eğer
Ara yirde olmasa ĥammāz eğer bād-ı řabā

Nesre Çevirmesi: Begũm, eğer bād-ı řabā ara yirde ĥammāz olmasa kimse sevdā-yi zũlfũnden eğer bilmezdi.

Türkiye Türkçesi: Beyim, eğer bahar rüzgārı ara yerde gammazlık yapmasaydı kimse zũlfũnün sevdasından bir şey bilmezdi.

4 Etegũm ayağuma şarup niķe tek oturam
Dest-i şasret eyledi pĩrāhen-i şabrum ķabā

Nesre Çevirmesi: Etegüm ayaguma şarup niçe tek oturam. Dest-i hasret pîrâhen-i şabrum kabâ eyledi.

Türkiye Türkçesi: Eteğimi ayağıma sarıp ne zamana kadar oturayım? Hasret eli sabır gömleğimi kaftan etti.

5 Eyler iseñ cübbe vü destâr ile ey h̄âce fahr
Bu Hasan miskîne oldı hil'at-i fâhir 'abâ

Nesre Çevirmesi: Ey h̄âce, cübbe vü destâr ile fahr eyler isen bu Hasan miskîne hil'at-i fâhir 'abâ oldu.

Türkiye Türkçesi: Ey hoca, cübbe ve sarıgımla övünürsen bu Hasan miskine övünç elbisesi aba oldu.

149 Nazîre-i Ğurbî

1 Görmedüm sencileyin bir cevri çok kılmur cefâ
Ş'ol kadar kılduñ cefâyı kılmaduñ aşlâ vefâ

Nesre Çevirmesi: Sencileyin bir cevri çok cefâ kılmur görmedüm. Ş'ol kadar cefâyı kılduñ aşlâ vefâ kılmaduñ.

Türkiye Türkçesi: Senin gibi bir eziyeti çok, cefa eden görmedim. O kadar eziyet ettin, asla vefa göstermedin.

2 Ben senüñ cevruñ çeküp Eyyüb-veş şabr eyledüm
Umarın Hâk'dan kıla yarın şefâ'at Muştafâ

Nesre Çevirmesi: Ben senüñ cevruñ çeküp Eyyüb-veş şabr eyledüm. Hâk'dan umarın yarın Muştafâ şefâ'at kıla.

Türkiye Türkçesi: Ben senin eziyetini çekip Hz. Eyüp gibi sabrettim. Allah'tan umarım, yarın Hz. Mustafa şefaata etsin.

3 Ağlayup feryād iderem giceler Ya' k̄ub-veş
Hasret-i Yūsuf olup bā-derdī hem mihr ü vefā

Nesre Çevirmesi: Hasret-i Yūsuf bā-derdī hem mihr ü vefā olup giceler
Ya' k̄ub-veş ağlayup feryād iderem.

Türkiye Türkçesi: Yusuf'un hasretiyle hem bir dert hem sevgi hem vefa olup gecelerce Hz. Yakup gibi ağlayıp feryat ederim.

4 Heft deryā seyr idüp Yūnus gibi h̄'āb içre sen
Şeh Sikender gibi gezseñ dünyeyi Kāf'dan Kaf'a

Nesre Çevirmesi: Sen h̄'āb içre Yūnus gibi heft deryā seyr idüp. Şeh Sikender
gibi dünyeyi Kāf'dan Kaf'a gezseñ

Türkiye Türkçesi: Sen uykuda Hz. Yusuf gibi yedi denizde yol alıp padişah
İskender gibi dünyayı Kaf'tan Kaf'a gezsen.

5 Anlara kalmadı dünyā Ğurbiyā bildüñ anı
Key şaşkın aldamasun ğaddār u mekkār u bī-vefā

Nesre Çevirmesi: Ğurbiyā, anı bildüñ, dünyā anlara kalmadı. Key şaşkın ğaddār
mekkār bī-vefā aldamasun.

Türkiye Türkçesi: Ey Gurbî, bilirsin ki dünya onlara kalmadı. Çok sakın, o
gaddar, hilekâr ve vefasız seni aldatmasın.

150 Nazîre-i ‘Adlî

1 Būy-i zūlfūñle behište ger vara bād-i şabā
Ravzadan karşı çıķup Rıdvān diye kim merħabā

Nesre Çevirmesi: Ger bād-i şabā būy-i zūlfūñle behište vara Rıdvān ravzadan karşı çıķup diye kim merħabā.

Türkiye Türkçesi: Eğer bahar yeli zūlfūñün kokusuyla cennete ulaşırsa Rıdvān onu karşılayıp merhaba der.

2 Her ne dem bād-i nesīm iletse ol dem ideler
Ehl-i cennet gözlerine ħāk-i rāhuñ tūtiyā

Nesre Çevirmesi: Her ne dem bād-i nesīm iletse ol dem ehl-i cennet ħāk-i rāhuñ gözlerine tūtiyā ideler.

Türkiye Türkçesi: Her ne zaman latif rüzgār iletse o zaman cennet ehli ayağının tozunu gözlerine sürme ederler.

3 Sāyesinde ķaddūñuñ sürdüğün ‘ömr-i dırāz
Serv-i bālāña çenār el götürüp eyler du‘ ā

Nesre Çevirmesi: ķaddūñuñ sāyesinde ‘ömr-i dırāz sürdüğün çenār serv-i bālāña el götürüp du‘ ā eyler.

Türkiye Türkçesi: Boyunun sayesinde uzun ömür sürdüğü için çınar ulu boyuna el kaldırıp dua eder.

4 Kime şādī kime ğam itmiş Ĥudā kısmet ezel
Sensüzün āh eylemek her dem naşīb itmiş Ĥudā

Nesre Çevirmesi: Hudā ez el kime şādī kime ğam kısmet itmiş. Sensüzün, Hudā her dem āh eylemek naşīb itmiş.

Türkiye Türkçesi: Allah ezelde kimine sevinç kimine dert kısmet etmiş. Sensizim, Allah (bana) her an ah etmeyi nasip etmiş.

5 Sen gidersin ey şanem şandum bedenden cān gider
Ol sebebden dōstum ‘ Adlī didi rūḫum saña

Nesre Çevirmesi: Ey şanem, sen gidersin, şandum bedenden cān gider. Dōstum ol sebebden rūḫum saña ‘ Adlī didi.

Türkiye Türkçesi: Ey put, sen gidiyorsun sandım ki bedenden can gidiyor. Dostum, o sebepten ruhum sana Adlī/bir adalet dedi.

(103)

151 **Nazīre-i ‘ Andelībī**

1 Serv ḫaddūne şebīh olduĝiçün ey meh-liḳā
Her yañadan yanbaşı gelür aña bād-i şabā

Nesre Çevirmesi: Ey meh-liḳā, serv ḫaddūne şebīh olduĝiçün bād-i şabā aña her yañadan yanbaşı gelür.

Türkiye Türkçesi: Ey ay yüzlü, servi senin boyuna benzediĝi için bahar rüzgârı ona her yönden çarpar.

2 Ḳana ğarḳ olan gözümde tīr-i müjĝānuñ degül
Armaĝan gibi getürmiş oḳlarıñ eşküm baña

Nesre Çevirmesi: Ḳana ğarḳ olan gözümde tīr-i müjĝānuñ degül, oḳlarıñ eşküm baña armaĝan gibi getürmüş.

Türkiye Türkçesi: Kana batan gözümdeki kirpiğinin oku değildir, okların gözyaşımı bana armağan olarak getirmiştir.

3 H̄idmet-i cānān için el bağladuğum s̄ineme
 Ol sebebdendür ki cānum olmaya benden cüdā

Nesre Çevirmesi: H̄idmet-i cānān için s̄ineme el bağladuğum ol sebebdendür ki cānum benden cüdā olmaya.

Türkiye Türkçesi: Sevgilinin hizmeti için göğsüme el bağlamam şundandır: Canım benden uzak olmasın.

4 Serv gördi k̄āmetüñi şöyle mecnūn oldu kim
 Her tarafından eyledi bir murğ başında yuva

Nesre Çevirmesi: Serv k̄āmetüñi gördi şöyle mecnūn oldu kim her tarafından başında bir murğ yuva eyledi.

Türkiye Türkçesi: Servi boyunu görüp öyle mecnun oldu ki her taraftan başında bir kuş yuva yaptı.

5 Kaṭreler kim ‘Andelībī k̄anlu müjgānuñdadur
 Her biri bir şem‘ olupdur bezm-i fūrkatde saña

Nesre Çevirmesi: ‘Andelībī, kaṭreler kim k̄anlu müjgānuñdadur her biri bezm-i fūrkatde saña bir şem‘ olupdur.

Türkiye Türkçesi: Ey Andelībî, kanlı kirpiğindeki damlaların her biri ayrılık meclisinde sana bir mum olmuştur.

152 Nazîre-i Hasan-ı Kâdî

1 Geçdi ‘ömrüm itmedüñ ‘ahde vefâ ey pür-cefâ
Lâ-cerem ‘ömr eylemez hergiz kimesneye vefâ

Nesre Çevirmesi: Ey pür-cefâ, ‘ömrüm geçdi, ‘ahde vefâ itmedüñ. Lâ-cerem
‘ömr kimesneye hergiz vefâ eylemez.

Türkiye Türkçesi: Ey çok cefalı yar, ömrüm geçti, ahde vefa etmedin. Şüphesiz
ömür kimseye asla vefa etmez.

2 Miḥnet-i devrân ile ol deñlü mu‘tâd olmışam
Kim baña zevk ü şafâdan yig gelür derd ü belâ

Nesre Çevirmesi: Miḥnet-i devrân ile ol deñlü mu‘tâd olmışam kim baña derd
ü belâ zevk ü şafâdan yig gelür.

Türkiye Türkçesi: Devrin eziyetlerine öylesine alışmışım ki dert ve bela bana
zevk sefadan yeğ gelir.

3 Her zamân bir yâr hecr ile yürek pür-ḥûn olur
İşbu derd ile dirilmekden ölüm yigdür baña

Nesre Çevirmesi: Her zamân bir yâr hecr ile yürek pür-ḥûn olur. İşbu derd ile
dirilmekden baña ölüm yigdür.

Türkiye Türkçesi: Her zaman bir sevgilinin ayrılığı ile yürek kanla dolar. İşte
bu dert ile yaşamaktansa ölüm bana yeğdir.

4 Gözlerüm yaşı ğamuñdan mevc urur deryâ gibi
Seyr içün gelseñ n’ola cânâ bu deryâdan yaña

Nesre Çevirmesi: Gamuñdan gözlerüm yaşı deryâ gibi mevc urur. Cânâ seyr için bu deryâdan yaña gelseñ n'ola?

Türkiye Türkçesi: Senin gamından dolayı gözlerimin yaşı deniz gibi dalgalanır. Ey can, seyretmek için bu denizden yana gelsen ne olur?

5 Başımı tîğ-i cefâ ile keserse ey Hasan
Ol meh-i nâ-mihribândan itmezem kaç' -i recâ

Nesre Çevirmesi: Ey Hasan, başımı tîğ-i cefâ ile keserse ol meh-i nâ-mihribândan kaç' -i recâ itmezem.

Türkiye Türkçesi: Ey Hasan, başımı eziyet kılıcıyla kesse bile o şefkatsiz aydan ümidimi kesmem.

153 Nazîre-i Yahyâ Beg

1 Kâşkî gönlüñdekin bildürse Allâh'um baña
Sen güzeller şâhıñuñ göñlince olsam dâ'imâ

Nesre Çevirmesi: Kâşkî Allâh'um baña gönlüñdekin bildürse dâ'imâ sen güzeller şâhıñuñ göñlince olsam.

Türkiye Türkçesi: Ne olurdu Allah'ım bana senin gönlündekini bildirse daima sen güzeller şâhının gönlüne göre olsam.

2 Gönlüme gelse hayâlüñ cümle hâtırdan gider
Ey perî ezberlesem teşhîrüñ için biñ du'â

Nesre Çevirme: Ey perî teşhîrüñ için biñ du'â ezberlesem hayâlüñ gönlüme gelse cümle hâtırdan gider.

Türkiye Türkçesi: Ey peri, seni elde edebilmek için bin dua ezberlesem hayalin gönlüme gelince her şey hatırımdan silinir.

3 Saña nisbet hüsni ile sultânlığı dil-berlerün
‘Āşık oynında beg olmak gibidür ey meh-liqâ

Nesre Çevirmesi: Ey meh-liqâ, saña nisbet dil-berlerün hüsni ile sultânlığı ‘âşık oynında beg olmak gibidür.

Türkiye Türkçesi: Ey ay yüzlü, sana nisbeten dilberlerin güzellikteki sultanlığı âşık oyununda bey olmak gibidir.

4 Kimse yok benden şikâyet eyleyüp sultânuma
Bir bahâne ola varmağa işigünden yaña

Nesre Çevirmesi: Benden sultânuma şikâyet eyleyüp kimse yok. İşigünden yaña varmağa bir bahâne ola.

Türkiye Türkçesi: Benim hakkımda sultanıma şikâyet eden kimse yoktur. Kapısına doğru varmaya bir bahane olsa.

5 Hâk-i pâyüña irişmek ‘îd-i adhâdur hemân
Merhabâ ey âfitâb-i burc-i devlet merhabâ

Nesre Çevirmesi: Hâk-i pâyüña irişmek hemân ‘îd-i adhâdur. Merhabâ ey âfitâb-i burc-i devlet merhabâ.

Türkiye Türkçesi: Ayağının bastığı toprağa ulaşmak kurban bayramı gibidir. Merhaba, ey saadet burcunun güneşi merhaba.

(104)

6 Gözlerüm nemgîn gönül gam-gîn işüm âh ü enîn
Baña yüz göstermedi derdâ ki mir’ât-i şafâ

Nesre Çevirmesi: Gözlerüm nemgîn, gönül gam-gîn, işüm âh ü enîn. Derdâ ki mir'ât-i şafâ baña yüz göstermedi.

Türkiye Türkçesi: Gözlerim nemli, gönül gamlı, işim ah ve feryat. Yazık ki sefa aynası bana yüz göstermedi.

7 Şakın ey Yahyâ şakın yâra vefâsuzdur dime
‘Âşık itdügi büyük ihsân degül midür saña

Nesre Çevirmesi: Şakın ey Yahyâ şakın yâra vefâsuzdur dime. ‘Âşık itdügi saña büyük ihsân degül midür?

Türkiye Türkçesi: Sakın ey Yahyâ, sakın sevgiliye vefasızdır deme. Seni âşk etmesi, sana büyük bir ihsan değil midir?

154 **Nazîre-i ‘Âşık Çelebi Seyyid Netîhâ oğludur kuzât tâ’ifesindendür**

1 Yâr ışığında dinildi ‘âşık-i şeydâ baña
Hak demişler tenzilü’l-esmâ’i min-şavbi’s-semâ

Nesre Çevirmesi: Baña yâr ışığında ‘âşık-i şeydâ dinildi. Hak demişler tenzilü’l-esmâ’i min-şavbi’s-semâ.

Türkiye Türkçesi: Bana sevgili kapısında divane âşık denildi. Doğru demişler: Tenzilü’l-esmâ’i min-şavbi’s-semâ “İsimler gökten inmiştir.”

2 Hâr ü hâşâk-i der-i yârı getürdükçe nesîm
Çabrüm üstinde bulur serv ü semen neşv ü nemâ

Nesre Çevirmesi: Nesîm hâr ü hâşâk-i der-i yârı getürdükçe çabrüm üstinde serv ü semen neşv ü nemâ bulur.

Türkiye Türkçesi: Latif rüzgâr, yârin kapısının çöp ve dikenini getirdikçe kabrim üstünde servi ve yasemin büyüyüp gelişir.

3 Hâkûmi itse sifâl-i sünbül ü reyhân felek
Gitmeye başdan hevâ-yi bûy-i zülf-i dil-rübâ

Nesre Çevirmesi: Felek hâkûmi sifâl-i sünbül ü reyhân itse hevâ-yi bûy-i zülf-i dil-rübâ başdan gitmeye.

Türkiye Türkçesi: Felek toprağımı reyhan ve sümbül çanağı etse gönül çelenin saçının kokusunun arzusu baştan gitmez.

4 Başa varılmaz imiş ol zülf-i ‘ anber-sâ ile
Şâne gibi rîze rîze olmayınca dâ’imâ

Nesre Çevirmesi: Şâne gibi dâ’imâ rîze rîze olmayınca ol zülf-i ‘ anber-sâ ile başa varılmaz imiş.

Türkiye Türkçesi: Tarak gibi devamlı kırık kırık olmayınca o ambere benzeyen saç ile başa çıkılmazmış.

5 Oğlaruñ tâ kim irişüp qol qanad olmışdurur
Murğ-i cānum talbınur uçmağa kūyuñdan yaña

Nesre Çevirmesi: Oğlaruñ tâ kim irişüp qol qanad olmışdurur murğ-i cānum kūyuñdan yaña uçmağa talbınur.

Türkiye Türkçesi: Okların ne zaman ki ulaşır kol kanat olmuştur, can kuşum mahallenden yana uçmaya çırpınır.

6 Şi‘ r ü inşâdan murâdı ‘ Āşık-i bî-çârenüñ
‘ Arz-i ihlâş eylemekdür yâra bâkî ve’d-du‘ â

Nesre Çevirmesi: ‘Âşık-i bî-çârenüñ şî’r ü inşâdan murâdı yâra bâkî ‘arz-i ihlâş ve’d-du‘â eylemektür.

Türkiye Türkçesi: Çaresiz Âşık’ın şiir yazmaktan amacı sevgiliye sonsuz samimiyet ve dua arz etmektir.

155 Nazîre-i Ferîdî

1 Yay kaşuñ kıldı kurbân olduğum kaddüm dü-tâ
Olmışam mihrüñle mäh-i nev gibi engüşt-nümâ

Nesre Çevirmesi: Kurbân olduğum, yay kaşuñ kaddüm dü-tâ kıldı. Mihrüñle mäh-i nev gibi engüşt-nümâ olmuşam.

Türkiye Türkçesi: Kurban olduğum, yay kaşın boyumu büktü. Sevginle hilal gibi parmakla gösterilen olmuşum.

2 Geçmege hayl-i hayâlün hâcibinün tākına
Merdümân-i çeşmüm itdi cüy-i Nîl üzre binâ

Nesre Çevirmesi: Hayl-i hayâlün hâcibinün tākına geçmege merdümân-i çeşmüm cüy-i Nîl üzre binâ itdi.

Türkiye Türkçesi: Senin hayal süvarin kapıcısının/kaşının kemerine geçsin diye göz bebeğim Nil ırmağı üzerine bina yaptı.

3 Dîde-i ğam-dîde-i eşküm dem-â-dem seyl olup
Ey dirîğâ kim kılısar hâne-i cismüm fenâ

Nesre Çevirmesi: Dîde-i ğam-dîde-i eşküm dem-â-dem seyl olup. Ey dirîğâ kim hâne-i cismüm fenâ kılısar.

Türkiye Türkçesi: Gam görmüş gözümün yaşı devamlı sel olmuş, yazık ki beden evimi yok edecek.

4 Anuñ içündür hevāñ ile hevāyī olduğum
Ki_esdügince getürür bñyuñ baña bād-i şabā

Nesre Çevirmesi: Hevāñ ile hevāyī olduğum anuñ içündür: Bād-i şabā ki_esdügince bñyuñ baña getürür.

Türkiye Türkçesi: Senin hevesin/arzunla istekli olmam şundandır: Bahar yeli estikçe senin kokunu bana getirir.

5 Dür idelden Husrevā sen cān-i Şirīnden beni
Şem^c-veş odlara yaqdı cānı cevr-i pür-cefā

Nesre Çevirmesi: Husrevā, sen cān-i Şirīnden beni dūr idelden cevr-i pür-cefā cānı şem^c-veş odlara yaqdı

Türkiye Türkçesi: Ey Husrev, sen Şirin/tatlı candan beni uzak ettiğinden beri çok cefalı, eziyet canı mum gibi ateşlere yaktı.

6 Gülsitān-i vuşlatuñdan ayrıralı rūzigār
Ġonçe-veş hecrüñle uş çāk eylerem her dem kabā

Nesre Çevirmesi: Rūzigār gülsitān-i vuşlatuñdan ayrıralı hecrüñle gonçe-veş her dem uş kabā çāk eylerem.

Türkiye Türkçesi: Rūzgār, kavuşma bahçesinden ayrıralı ayrılığınla tomurcuk gibi her an işte kaftan yırtarım.

7 Ol kad-i serv-i sehī bālā belāsından-durur
Bu Ferīdī mübtelāya rāstī bunca belā

Nesre Çevirmesi: Bu Ferîdî mübtelâya bunca belâ râstî ol ad-i serv-i sehî bâlâ belâsından-durur.

Türkiye Türkçesi: Bu Ferîdî âşığa bunca bela doğrusu o yüksek servi boylu belasındandır.

(105)

156 Nazîre-i Sûvârî

1 Derd-i ‘ışa mübtelâ olduñ gönül çün mübtelâ
Derdüñe dermân yiter şimden girü derd ü belâ

Nesre Çevirmesi: Gönül, çün derd-i ‘ışa mübtelâ olduñ derdüñe derman şimden girü derd ü belâ yiter.

Türkiye Türkçesi: Ey gönül, aşk derdine müptela olduğuna göre derdine derman, şimdiden sonra, dert ile bela yeter.

2 ‘Āşık-ı maħbûblardan dem urursın eyle mi
Saltanat da‘ vâsın itmek hîç revâ mıdur baña

Nesre Çevirmesi: ‘Āşık-ı maħbûblardan dem urursın eyle mi? Baña saltanat da‘ vâsın itmek hîç revâ mıdur?

Türkiye Türkçesi: Sevgilinin âşıklarından dem vurursun öyle mi? Bana saltanat davası etmek hiç reva mıdır?

3 Cennetü’l-me’vâyı añmaz kûyuña uçma diler
Ş’ol hümâya kim iriše cānib-i Ha’dan nidâ

Nesre Çevirmesi: Ş’ol hümâya kim cānib-i Ha’dan nidâ iriše cennetü’l-me’vâyı añmaz kûyuña uçma diler.

Türkiye Türkçesi: Şu hümayaya ki Hak tarafından bir ses erişse bile cennet yurdunu anmaz, mahallene uçmak ister.

4 Rāyegāne sırr-ı ‘ışkı kimseler dimez saña
İrimezcānāneye her kim ki itmez cān fidā

Nesre Çevirmesi: Rāyegāne sırr-ı ‘ışkı saña kimseler dimez. Her kim ki cān fidā itmez cānāneye irimez.

Türkiye Türkçesi: Aşkın sırrını karşılıksız sana kimse söylemez. Her kim ki canını feda etmezse canana ulaşamaz.

5 Kimse açmaz ‘ışk bābında Sūvārī açduğın
Hālden kāl isteseñ ancak budur olan edā

Nesre Çevirmesi: ‘ışk bābında Sūvārī açduğın kimse açmaz. Hālden kāl isteseñ olan edā ancak budur.

Türkiye Türkçesi: Aşk konusunda Sūvari’nin açtığını kimse açamaz. Hālden söz istesen tarz ancak budur.

157 Nazīre-i Vahīdī

1 ‘İd-i vuşlatda şalın illerle sen ey meh-likā
‘Āşık-i bī-çāreye eyle irakdan merhabā

Nesre Çevirmesi: Ey meh-likā ‘id-i vuşlatda sen illerle şalın. ‘Āşık-i bī-çāreye irakdan merhabā eyle.

Türkiye Türkçesi: Ey ay yüzlü, kavuşma bayramında sen yabancılarla yürü. Çaresiz aşığına uzaktan merhaba et.

2 Zaḥm bī-merhem devāsuz renc pāyānsuz elem
Derd-i ʿışka olmasun bir kimse böyle mübtelā

Nesre Çevirmesi: Zaḥm bī-merhem devāsuz renc pāyānsuz elem. Kimse derd-i ʿışka böyle bir mübtelā olmasun.

Türkiye Türkçesi: Yara merhemsiz, devasız sıkıntı ve sonsuz elem. Kimse aşk derdine böyle müptela olmasın.

3 Elleşürken bir sehī-ķāmetle sebt itseñ n'ola
Bu meşeldür dest ber-bālā-yi dest ey dil-rübā

Nesre Çevirmesi: Bir sehī-ķāmetle elleşürken sebt itseñ n'ola? Ey dil-rübā bu meşeldür: dest ber-bālā-yi dest

Türkiye Türkçesi: Bir doğru boylu ile el ele tutuşurken bayılsan ne olur? Ey gönül çelen, bu meseldir: El elden üstündür.

4 Hōş geçerken sāye-i ķaddüñde serv-i būstān
Rāstī alçaķ degül mi istinād itmek aña

Nesre Çevirmesi: Serv-i būstān sāye-i ķaddüñde hōş geçerken rāstī aña istinād itmek alçaķ degül mi?

Türkiye Türkçesi: Bostan servisi boyunun gölgesinde hoş geçinirken doğrusu ona dayanmak alçaklık değil mi?

5 Sāz olup beñzüm tenüm berg-i ḥazāna döndi gel
Hāşılı kaçma Vaḥīdī'den ziyān gelmez saña

Nesre Çevirmesi: Beñzüm sāz olup tenüm berg-i ḥazāna döndi gel. Hāşılı Vaḥīdī'den kaçma, saña ziyān gelmez.

Türkiye Türkçesi: Benzim saz (gibi sararıp) tenim sonbahar yaprağına döndü, gel. Hasılı Vahîdî'den kaçma, sana zarar gelmez.

158 **Nazîre-i 'Azmi**

1 Zülfün ile kıddüne 'âlemde her kim dirse lâ
Lâm-elif gibi nigârâ kıâmeti olsun dü-tâ

Nesre Çevirmesi: Nigârâ, zülfün ile kıddüne 'âlemde her kim lâ dirse lâm-elif gibi kıâmeti dü-tâ olsun.

Türkiye Türkçesi: Ey Nigâr, saçınla boyuna âlemde her kim lâ derse lamelif gibi boyu iki büklüm olsun.

2 Teşne-cânam bir içim şuya meded eyle didüm
Tîz şundi hançerin didi kim al iç işte mâ

Nesre Çevirmesi: Bir içim şuya teşne-cânam, meded eyle, didüm. Tîz hançerin şundi, didi kim işte mâ, al iç.

Türkiye Türkçesi: Bir içim suya candan susamışım, yardım et, dedim. Hemen/keskin hançerini çıkardı, dedi ki işte su/buyur, al/kan iç.

3 Ol güneş-ıal' atlinün hâk-i rehin kuhl ideli
Zerre deñlü gözüme görünmez oldu tütüyâ

Nesre Çevirmesi: Ol güneş-ıal' atlinün hâk-i rehin kuhl ideli tütüyâ zerre deñlü gözüme görünmez oldu.

Türkiye Türkçesi: O güneş yüzlünün yolunun tozunu sürme edeli, sürme zerre kadar gözüme görünmez oldu.

4 Ser-firâz olur cihânda ametũn diyũ enâr
Cân ü dilden dil-bere el aldurup eyler du‘ â

Nesre evirmesi: enâr ametũn cihânda ser-firâz olur diyũ el aldurup dil-bere cân ü dilden du‘ â eyler.

Türkiye Türkesi: ımar, boyun dünyada başını yükseltsin diye el kaldırıp sevgiliye can ve gönülden dua eder.

5 Yâr ışiginde raıbi görme âsân ‘Azmiyâ
‘Âşıa ayârdan ayrı ne var müşkil belâ

Nesre evirmesi: ‘Azmiyâ yâr ışiginde raıbi âsân görme. ‘Âşıa ayârdan ayrı ne müşkil belâ var.

Türkiye Türkesi: Ey Azmî, yar kapısında rakibi kolay görme. Âşık olana yabancılardan başka ne zor bela var?

(106)

**159 Nazıre-i Zihni Beg Sultân Bâyezid olı Şeh-zâde
Sultân Muhammed’ũn defterdârı idi**

1 Zülfũne öykündüiyçün nâfe-i müşg-i Hıâ
Sürdi ilîminden âhir nâfe-i müşgi Hıâ

Nesre evirmesi: Nâfe-i müşg-i Hıâ zülfũne öykündüiyçün Hıâ âhir nâfe-i müşgi ilîminden sürdi.

Türkiye Türkesi: Türkistan miski senin saçına öykündüü için Hatâ sonunda miski ülkesinden kovdu.

2 Yüzümi döndürmezem ger irse biñ seng-i sitem
Başuma âhir gelür çün yazılan ey bî-vefâ

Nesre Çevirmesi: Ger irse biñ seng-i sitem yüzümi döndürmezem. Ey bî-vefâ çün âhir yazılan başuma gelür.

Türkiye Türkçesi: Eğer bin sitem taşı bana değse yüzümü çevirmem. Ey vefasız, çünkü sonunda yazılan başıma gelir.

3 Zülf ü ruhsârını gördükçe vişâlin kııl taleb
Ey gönül şâm ü seherde müstecâb olur du‘â

Nesre Çevirmesi: Zülf ü ruhsârını gördükçe vişâlin taleb kııl. Ey gönül, şâm ü seherde du‘â müstecâb olur.

Türkiye Türkçesi: Saçı ve yanağını gördükçe kavuşmayı talep et. Ey gönül, akşam ve seher vaktinde dua kabul olur.

4 Ğamzeñe zılm ile kıatl-i merdümân kâr olmasa
Pes n’içün kıaşşâb-veş her dem elinde kıan ola

Nesre Çevirmesi: Ğamzeñe zılm ile kıatl-i merdümân kâr olmasa pes n’içün kıaşşâb-veş her dem elinde kıan ola.

Türkiye Türkçesi: Gamzene zulm ile insanları katletmek iş olmasa neden kasap gibi her an elinde kan var?

5 Rüşenâyî gözde rûy-i âşinâdur Zihniyâ
Âşinâ olmasa gözde olmaz idi rüşenâ

Nesre Çevirmesi: Zihniyâ, rüşenâyî gözde rûy-i âşinâdur. Âşinâ olmasa gözde rüşenâ olmaz idi.

Türkiye Türkçesi: Ey Zihnî, aydınlık gözdeki tanıdık yüzdür. Tanıdık olmasaydı gözde aydınlık olmazdı.

160 Nazîre-i Kıyâsî Top-hâneli'dür Galata'da kâdî nâ'ibi olmışdur

1 Hatt-ı la' lûñ içre hâl-i 'anberinüñ serverâ
Zulmet içre Hızır'dur âb-i hayât eyler recâ

Nesre Çevirmesi: Serverâ, hatt-ı la' lûñ içre hâl-i 'anberinüñ zulmet içre Hızır'dur âb-i hayât recâ eyler.

Türkiye Türkçesi: Ey Serverâ, lâl dudağının hattı içinde amberli iri benin karanlıklar ülkesindeki Hızır'dır, ölümsüzlük suyunu rica eder.

2 Ben o Ferhâd'am ki şimdi bir leb-i Şîrîn için
Tîşe-i âhum felekde ra' d-veş virür şadâ

Nesre Çevirmesi: Ben o Ferhâd'am ki şimdi bir leb-i Şîrîn için tîşe-i âhum felekde ra' d-veş şadâ virür.

Türkiye Türkçesi: Ben o Ferhat'ım ki şimdi bir Şirin/tatlı dudak için ahımın baltası felekde gök gürültüsü gibi ses verir.

3 Ol saçı Leylâ gelür diyü gönül Mecnûn'ına
Niçe yıllardur gülistân oldu kuhsâr-i belâ

Nesre Çevirmesi: Ol saçı Leylâ gönül Mecnûn'ına gelür diyü niçe yıllardur kuhsâr-i belâ gülistân oldu.

Türkiye Türkçesi: O saçı Leyla gönül Mecnun'una gelir diye pek çok yıldır gül bahçesi bela dağı oldu.

4 Bu mu'allağ cân ü dil Hârût'dur Mârût-veş
Büyün ol sîb-i zenaḥdānuñ idindiler ğidâ

Nesre Çevirmesi: Bu mu‘allağ cān ü dil Mārūt-veş Hārūt’dur. Ol sīb-i zenaḥdānuñ būyın ğıdā idindiler.

Türkiye Türkçesi: Bu asılı can ve gönül Harut ile Marut gibidir. O çenenin elmasının kokusunu ğıda edindiler.

5 Ey Kıyāsī ol yüzi āyine-i İskender’em
Baḥr-i eşk içre beni ğarğ eyledi çün Kaydafā

Nesre Çevirmesi: Ey Kıyāsī, ol yüzi āyine-i İskender’em Çün Kaydafā baḥr-i eşk içre beni ğarğ eyledi.

Türkiye Türkçesi: Ey Kıyāsī, o yüzü İskender aynası olan (sevgilim) Kaydafa gibi gözyaşı denizi içinde beni boğdu.

161 Nazīre-i Cebri

1 Çeşme oldı ğubār-i ḥāk-i pāyüñ tütüyā
Ḥayr-maḳdem ey perī ehlen ve sehlen merḥabā

Nesre Çevirmesi: Gubār-i ḥāk-i pāyüñ çeşme tütüyā oldı. Ey perī, hayr-maḳdem ehlen ve sehlen merḥabā.

Türkiye Türkçesi: Ayak toprağının tozu göze sürme oldu. Ey perī, hoş geldin, merhabalar olsun.

2 Āyet-i Nūr oldı alnuñ қаşlarıñdur besmele
Sūre-i ve’l-leydür zūlfüñ cemālüñ ve’ḍ-ḍuḥā

Nesre Çevirmesi: Alnuñ Āyet-i Nūr oldı besmele қаşlarıñdur. Zūlfüñ Sūre-i ve’l-leydür cemālüñ ve’ḍ-ḍuḥā.

Türkiye Türkçesi: Alnın nur ayeti oldu, besmele kaşlarındır. Zülfün Sûre-i ve'l-leyldür “gece” (Leyl, 92/1. ayet) ve yüzün ise ve'd-đuđadır “kuşluk vakti” (Duha, 93/1. ayet).

3 Pâdişâhum luğ kıl ‘afv eyle merdüm-zâdesin
Sehv ile didüm Hıta zülfeynüñe kıldum haâ

Nesre Çevirmesi: Pâdişâhum, merdüm-zâdesin, luđ kıl, ‘afv eyle. Haâ kıldum, sehv ile zülfeynüñe Hıta didüm.

Türkiye Türkçesi: Padişahım, insanoğlusun, iyilik göster, affet. Hata yaptım, yanlışlıkla zülüflerine Hıta dedim.

4 Mâ-ğazar derd-i derünüm şimdi tağrîr eyledüm
Göz yaşıyle řapuña ‘arz oldu bâkı mā-cerā

Nesre Çevirmesi: Mâ-ğazar derd-i derünüm şimdi tağrîr eyledüm. Bâkı mā-cerā göz yaşıyle řapuña ‘arz oldu.

Türkiye Türkçesi: Hazır olan içimdeki derdimi şimdi ifade ettim. Kalan maceram gözyaşıyla sana arz edildi.

(107)

5 Āh kim zülfüñ belā řaddüñ belā çeşmüñ belā
Cebrî oldu cebr ile bunca belāya mübtelā

Nesre Çevirmesi: Āh kim zülfüñ belā, řaddüñ belā, çeşmüñ belā. Cebrî cebr ile bunca belāya mübtelā oldu.

Türkiye Türkçesi: Ah ki zülfün bela, boyun bela, gözün bela. Cebrî cebirle bunca belaya mübtela oldu.

162 Nazîre-i Sürûrî Çelebi

1 Ol cefâ-hû yâr ğayra itdügi luţf ü vefâ
Halka mihrinden degüldür baña kıılmağdur cefâ

Nesre Çevirmesi: Ol cefâ-hû yâr ğayra itdügi luţf ü vefâ halka mihrinden degüldür baña cefâ kıılmağdur.

Türkiye Türkçesi: O eziyetçi sevgilinin başkalarına gösterdiği iyilik ve vefa, halkı sevdiğinden değildir, bana eziyet etmek istediği içindir.

2 Yâra bağduğça gözüm ca‘l ile aĥvel iderem
Bir nazarda tâ iki görine dil-dârum baña

Nesre Çevirmesi: Yâra bağduğça ca‘l ile gözüm aĥvel iderem. Tâ bir nazarda dil-dârum baña iki görine.

Türkiye Türkçesi: Sevgiliye baktıkça sahte bir şekilde gözlerimi şaşlı ederim. Ta ki bir bakışta sevgilim bana iki tane görünsün.

3 Hâk-i pâyuñdan görinen na‘lçeñ yiri degül
Yoluña başum ħodum ħaşum nişânıdur şehâ

Nesre Çevirmesi: Hâk-i pâyuñdan görünen na‘lçeñ yiri degül. Şehâ, başum yoluña ħodum, ħaşum nişânıdur.

Türkiye Türkçesi: Ayağının tozundan görünen ayakkabımın yeri değildir. Ey padişah, başımı yoluna koydum, kaşımın işaretidir.

4 Eyle gökcekle ‘ ilâcın gerçi çirkîndür ĥasûd
Hem taḃîbâ tâ muĥâlîf virmegil şerbet aña

Nesre Çevirmesi: Gerçi ḥasūd çirkīndür gökcekle ‘ilâcın eyle. Tabībâ hem tâ aña muḥâlif şerbet virmegil.

Türkiye Türkçesi: Gerçi hasetçi çirkin olsa da sen iyilikle ilacını yap. Ey tabip, hem de ona muhalif şerbet verme.

5 Devlet el virüp saña üstüne döndügi felek
Cānuña el şunmadur şanma Sürürî merḥabâ

Nesre Çevirmesi: Sürürî, saña devlet el virüp felek üstüne döndügi cānuña el şunmadur merḥabâ şanma.

Türkiye Türkçesi: Ey Surûrî, sana devlet el verip feleğin üstüne dönmesi canına el atmaktır, merhaba sanma.

163 **Nazîre-i Nazmî**

1 Allâh Allâh cān gibi gözden nihânsın dâ'imâ
Cān demek ḥaḳḳâ güzel teşbîhdür cānâ saña

Nesre Çevirmesi: Allâh Allâh dâ'imâ cān gibi gözden nihânsın. Cānâ ḥaḳḳâ saña cān demek güzel teşbîhdür.

Türkiye Türkçesi: Allah Allah, daima can gibi gözden gizlisin. Ey can olan sevgili, hakikaten sana can demek güzel teşbihtir.

2 Rûz-i hecründe seni nice görem ey Hızr-ḥaṭ
Gizlüdür zulmetde çün âb-i ḥayât-i cān-fezâ

Nesre Çevirmesi: Ey Hızr-ḥaṭ, rûz-i hecründe seni nice görem? Çün âb-i ḥayât-i cān-fezâ zulmetde gizlüdür.

Türkiye Türkçesi: Ey Hızır hatlı/yeni ayva tüylü, hicran günlerinde seni nasıl göreyim? Çünkü cana can katan sonsuz hayat suyu karanlıkta gizlidir.

3 Vaşluña nice irem ben seyr-i gül-zâr-i İrem
Hiç olur mı bu cihânda kimseye rûzî ola

Nesre Çevirmesi: Seyr-i gül-zâr-i irem ben vaşluña nice irem. Bu cihânda hiç olur mı kimseye rûzî ola.

Türkiye Türkçesi: Sana ben nasıl kavuşayım, İrem bahçesinin seyrinin bu dünyada kimseye nasip olması mümkün mü?

4 İdimez çeşmüm cemâlûñ seyrini ş'ol vech ile
Kim perî 'âlemde merdümünden nihândur dâ'imâ

Nesre Çevirmesi: Çeşmüm ş'ol vech ile cemâlûñ seyrini idimez kim perî 'âlemde dâ'imâ merdümünden nihândur.

Türkiye Türkçesi: Gözüm şu sebepten dolayı güzel yüzünü seyredemez: Peri dünyada insandan daima gizlidir.

5 Ol melek-sîmâ nigârı sen ne yüzden göresin
Görelüm kimdür gören cism-i laîfî Nazmiyâ

Nesre Çevirmesi: Ol melek-sîmâ nigârı sen ne yüzden göresin? Nazmiyâ, cism-i laîfî gören kimdür, görelüm.

Türkiye Türkçesi: O melek yüzlü sevgiliyi sen ne yüzden görebilirsin? Ey Nazmî, o güzel bedeni gören kimdir, görelim.

164 Nazîre-i Firdevsî

1 Düşde gördüm sîneye çekdüm seni ey meh-liķā
Şād oldum koynuma meh girdi şandum vāķı‘ā

Nesre Çevirmesi: Ey meh-liķā, seni düşde sîneye çekdüm gördüm. Şād oldum, vāķı‘ā koynuma meh girdi sandum.

Türkiye Türkçesi: Ey ay yüzlü, seni rüyada sineme çektim gördüm. Mutlu oldum, gerçekten koynuma ay girdi sandım.

2 Secdeler eyler saña gören cemālūñ ehl-i ‘ışķ
Ey şanem bu hüşn ile bi’llāhi kim tapmaz saña

Nesre Çevirmesi: Cemālūñ gören ehl-i ‘ışķ saña secdeler eyler. Ey şanem, bu hüşn ile bi’llāhi saña kim tapmaz?

Türkiye Türkçesi: Yüzünü gören aşķ ehli sana secde eder. Ey put, bu güzellikle vallahi sana kim tapmaz.

3 Tîġ-i ġamzeyle beni öldürmege ķorķutma kim
Cān degül midür didüġüñ yoluña cānum fidā

Nesre Çevirmesi: Tîġ-i ġamzeyle beni öldürmege ķorķutma kim cān degül midür didüġüñ yoluña cānum fidā.

Türkiye Türkçesi: Gamzen okuyla beni öldürmekle korkutma ki dediġin can deġil midir, senin yolunda canım feda olsun.

4 La‘l-i nābuñ yādına bezm içre ey sāķī bugün
Ş’ol mey-i telhi şafā ile içer ehl-i şafā

Nesre Çevirmesi: Ey sākī, bugün la‘l-i nābuñ yādına ehl-i şafā bezm içre ş’ol mey-i telhi şafā ile içer.

Türkiye Türkçesi: Ey sākî, bugün saf kırmızı dudağının hatrına senin gönül şemliğine, ferahlığına alışık meclis içinde şu acı şarabı memnuniyetle içer.

(108)

5 Ḳaddi Ṭübā’dur n’ola şalınsa dil-ber nāz ile
 Kim bizümle şalına Firdevsiyā Ṭübā lenā

Nesre Çevirmesi: Ḳaddi Ṭübā’dur, dil-ber nāz ile şalınsa n’ola? Firdevsiyā, kim bizümle şalına, tūbā lenā.

Türkiye Türkçesi: Boyu Tubadır, sevgili nazlı nazlı şalınsa ne olur? Ey Firdevsi, sevgili bizimle yürüse ne mutlu bize!

165 **Nazīre-i Faşihī**

1 Ḥüsnüñ evşāfin n’ola evrād idinsem serverā
 Ol sebebden nūr iner üstüme benüm dā’imā

Nesre Çevirmesi: Serverā, hüsnüñ evşāfin evrād idinsem n’ola? Ol sebebden benüm üstüme dā’imā nūr iner.

Türkiye Türkçesi: Ey Server, güzelliğinin vasıflarını adet edinsem ne olur? O sebepten benim üzerime daima nur iner.

2 Ölsem ey ‘İsā- nefes hecrüñle gelseñ ḳabrüme
 Ṭuram ayağ üzre diyem ḥayr-maḳdem merḥabā

Nesre Çevirmesi: Ey ‘İsā- nefes, hecrüñle ölsem ḳabrüme gelseñ turam ayağ üzre ḥayr-maḳdem merḥabā diyem.

Türkiye Türkçesi: Ey İsa nefesli sevgili, ayrılığından dolayı ölsem ve sen kabrime gelsen, ayak üzre dursam, hoş geldin, merhaba desem.

3 Gün yüzün görüp niyâz itsem ‘aceb mi şevk ile
Ey melek-rû çün seherde müstecâb olur du‘â

Nesre Çevirmesi: Gün yüzün görüp şevk ile niyâz itsem ‘aceb mi? Ey melek-rû, çün du‘â seherde müstecâb olur.

Türkiye Türkçesi: Gün yüzünü görüp arzuyla yalvarsam tuhaf mı? Ey melek yüzlü, çünkü dualar seher vaktinde kabul olur.

4 İrse biñ yıl ‘ömre ger hüccâc-i diller bulmaya
Ka‘be haqqı Ka‘be-i kûyuña varmazsa şafâ

Nesre Çevirmesi: Ger hüccâc-i diller biñ yıl ‘ömre irse Ka‘be haqqı Ka‘be-i kûyuña varmazsa şafâ bulmaya.

Türkiye Türkçesi: Eğer gönül hacıları bin yıl ömre erişse, Kâbe hakkı için senin mahallenin Kâbe’sine gitmezse sefa bulamaz.

5 Bu Faşîhî’den şehâ gül-zâr-i hüsnüñ medhîni
İşidenler dir budur ol bülbül-i nâzük-nevâ

Nesre Çevirmesi: Şehâ, bu Faşîhî’den gül-zâr-i hüsnüñ medhîni işidenler dir ol bülbül-i nâzük-nevâ budur.

Türkiye Türkçesi: Ey padişah, bu Fasîhî’den güzelliğinin bahçesinin övgüsünü işitenler, o nazik sesli bülbül budur, derler.

166 Nazîre-i Cüyî

1 Gönlüme düşdi benüm zülf ü miyân-i dil-rübâ
İnceden ince uzun sevdâya oldum mübtelâ

Nesre Çevirmesi: Benüm gönlüme zülf ü miyân-i dil-rübâ düşdi. İnceden ince uzun sevdâya mübtelâ oldum.

Türkiye Türkçesi: Benim gönlüme sevgilinin saçı ve beli düştü. İnceden inceye uzun bir sevdaya müptela oldum.

2 Ol hilâl-ebrû nigâruñ rûze-i hecrinden âh
‘İd-i vaşlına irüp itsem anuñla merhabâ

Nesre Çevirmesi: Ah ol hilâl-ebrû nigâruñ rûze-i hecrinden ‘id-i vaşlına irüp anuñla merhabâ itsem.

Türkiye Türkçesi: Ah o ebru kaşlı sevgilinin ayrılık günlerinden kavuşma bayramına ulaşip onunla merhaba etsem.

3 Kınlu yaşum her taraftan dem-be-dem yolum alur
Şanki düzd-i surh-serdür adum atdurmaz baña

Nesre Çevirmesi: Kınlu yaşum her taraftan dem-be-dem yolum alur, sanki düzd-i surh-serdür, baña adum atdurmaz.

Türkiye Türkçesi: Kanlı gözyaşım, her taraftan daima yolumu kapatır. Sanki bir kızılbaş hırsızdır, bana adım attırmaz.

4 Bağlamışdur seyl-i eşküm her taraftan yollarum
Nice varam bilmezem cânân işiginden yaña

Nesre Çevirmesi: Seyl-i eşküm her taraftan yollarum bağlamışdur. Cānān işiginden yaña nice varam bilmezem.

Türkiye Türkçesi: Gözyaşımın seli her taraftan yollarımı bağlamıştır. Sevgilinin kapısına nasıl varırım bilmiyorum.

5 Luḫfina irerdi Cūyî ol boyı servüñ eger
Hem-dem olmasaydı dā'im ol ḫasūd-i ḫār aña

Nesre Çevirmesi: Eger ol ḫasūd-i ḫār dā'im aña hem-dem olmasaydı Cūyî ol boyı servüñ luḫfina irerdi.

Türkiye Türkçesi: Eger o hor hasetçi daima onunla arkadaş olmasaydı Cūyî o servi boylunun iyiliğine ulaşırdı.

167 **Naẓīre-i Şihābī**

1 Öykünelden ḫālūñe ol fülful-i Hindū-liḫā
Döge döge ḫullanurlar acımalıdır ṣehā

Nesre Çevirmesi: Şehā, ol fülful-i Hindū-liḫā ḫālūñe öykünelden döge döge ḫullanurlar, acımalıdır.

Türkiye Türkçesi: Ey padişah, o Hint yüzlü karabiber senin iri benine öykündüğünden beri döve döve kullanırlar, acımalıdır.

2 Görinen müjgān degül deryā-yi eşk-i dīdedür
Ağ ḫurup māhīleri ḫıldum şikār ey dil-rübā

Nesre Çevirmesi: Ey dil-rübā, görünen müjgān degül deryā-yi eşk-i dīdedür, ağ ḫurup māhīleri şikār ḫıldum.

Türkiye Türkçesi: Ey sevgili, görünen kirpik değil gözyaşı deryasıdır, ağ kurup balıkları avladım.

3 Şanmañuz kim hař ola rŭy-i nigār űzre řuran
Havlı çekmiş irmeye diyŭ cemāline hařā

Nesre evirmesi: Şanmañuz kim rŭy-i nigār űzre řuran hař ola. Cemāline hařā
irmeye diyŭ havlı çekmiş.

Tŭrkiye Tŭrkesi: Sevgilinin yŭzŭ űzerinde duranı ayva tŭyŭ sanmayın, gŭzel
yŭzŭne hata ulaşmasın diye havlu çekmiş.

4 Bir gŭl-i ra' nāsın ey gŭl gŭlřen içre sen bugŭn
Bŭlbŭl-i řŭrĭdeñ oldu bu lisānum gŭyiyā

Nesre evirmesi: Ey gŭl, sen bugŭn gŭlřen içre bir gŭl-i ra' nāsın. Gŭyiyā bu
lisānum bŭlbŭl-i řŭrĭdeñ oldu.

Tŭrkiye Tŭrkesi: Ey gŭl, sen bugŭn gŭl bahçesi içinde gŭzel bir gŭlsŭn. Gŭya
bu sŭzŭm senin perişan bŭlbŭlŭn oldu.

(109)

5 Ey řihābĭ şanma her şeb atılan gŭkde řihāb
Dāmen-i erşe od urmaķ ister āhum cā-be-cā

Nesre evirmesi: Ey řihābĭ, her şeb gŭkde atılan řihāb şanma. Ahum cā-be-cā
Dāmen-i erşe od urmaķ ister.

Tŭrkiye Tŭrkesi: Ey řihābĭ, her gece gŭkte atılanı kayan yıldız sanma. Ahım
yer yer feleğın eteğine ateş vurmak ister.

168 Nazĭre-i Mŭnĭrĭ

1 Tĭğŭñ űzre gŭrinen cevher degŭldŭr řusrevā
Cān deminde nāhun-i ' uřřāķ irŭpdŭr aña

Nesre Çevirmesi: Husrevā, tīguñ üzre görinen cevher degüldür, aña cān deminde nāhun-i ‘uşşāk irüpdür.

Türkiye Türkçesi: Ey Husrev, okun üzerinde görünen cevher değildir, Ona can verme anında âşıkların tırnağı geçmiştir.

2 Serv kaldı tırduğı yirde kırı ağaç gibi
Kaddüñe öykünmegin ş’ol deñlü let urdı şabā

Nesre Çevirmesi: Kaddüñe öykünmegin şabā ş’ol deñlü let urdı, serv tırduğı yirde kırı ağaç gibi kaldı.

Türkiye Türkçesi: Senin boyuna öykündüğü için sabah rüzgârı o denli dayak vurdu ki servi durduğu yerde kuru ağaç gibi kaldı.

3 Tıfl-i eşküm kıan ile olmışdur ey dil müttehem
Redd iderse gözlerüm merdümleri anı n’ola

Nesre Çevirmesi: Ey dil, tıfl-i eşküm kıan ile müttehem olmışdur. Gözlerüm merdümleri anı redd iderse n’ola.

Türkiye Türkçesi: Ey gönül, gözyaşı çocuğum kanla suçlanmıştır, gözlerimin bebekleri/adamları onu reddetse ne olur?

4 Cān-ı şīrīnūñ gerekse saña ey dil key şakın
Ġamzesine karşı varmañ görünür gelmez kıazā

Nesre Çevirmesi: Ey dil, saña cān-ı şīrīnūñ gerekse key şakın. Ġamzesine karşı varmañ gelmez kıazā görünür.

Türkiye Türkçesi: Ey gönül, sana tatlı canın gerekiyorsa çok sakın. Gamzesine karşı gitmen gelmez, kaza görünür.

5 N'ola zülfüne giriftâr ise ey bedrüm Münîr
Her kişi bir derde olmışdur cihânda mübtelâ

Nesre Çevirmesi: Ey bedrüm, Münîr zülfüne giriftâr ise n'ola? Cihânda her kişi bir derde mübtelâ olmışdur.

Türkiye Türkçesi: Ey dolunayım, Münîr senin saçına müptela ise ne olur? Dünyada her kişi bir derde müptela olmuştur.

III. BÖLÜM

3. 114-168. ŞİİRLERİN ZEMİN VE NAZİRE ŞİİR OLARAK AYRIŞTIRILMASI

3.1. 114-168. Şiirlerin Analizi

Bu bölümde 114-168. gazallerin zemin ve nazire şiir olarak ayrıştırılmasını gösteren bir tablo sunulmuştur.

NUMARA	ŞİİR	ŞAİR	KAFİYE / REDİF	VEZİN
97	ZEMİN	Karamanlı Nizāmī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
114	NAZİRE ŞİİR	Zātī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
115	NAZİRE ŞİİR	Zātī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
116	NAZİRE ŞİİR	Revānī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
117	NAZİRE ŞİİR	Şem'ī	â / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
118	NAZİRE ŞİİR	Şehdī	â / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
119	NAZİRE ŞİİR	'Abdī	â / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
120	NAZİRE ŞİİR	Hafī	â / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
121	NAZİRE ŞİİR	Uşulī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
122	NAZİRE	Vişālī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/

	ŞİİR			Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
123	NAZİRE ŞİİR	Şem‘î	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
124	NAZİRE ŞİİR	Şem‘î	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
125	NAZİRE ŞİİR	Şem‘î	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
126	NAZİRE ŞİİR	Harkî	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
127	NAZİRE ŞİİR	Şabâ	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
128	NAZİRE ŞİİR	Şafâyî	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
129	NAZİRE ŞİİR	Pertevî	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
130	NAZİRE ŞİİR	Ānî	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
131	NAZİRE ŞİİR	Ānî	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
132	NAZİRE ŞİİR	‘Adnî	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
133	NAZİRE ŞİİR	Şāmî	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
134	NAZİRE ŞİİR	Zülâlî	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
135	NAZİRE ŞİİR	Sec‘î	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
136	NAZİRE ŞİİR	Şehdî	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

137	NAZİRE ŞİİR	Hüsāmī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
138	NAZİRE ŞİİR	Sürürī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
139	NAZİRE ŞİİR	Hızrī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
140	NAZİRE ŞİİR	Enverī	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
141	NAZİRE ŞİİR	Lâmi‘î	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
142	NAZİRE ŞİİR	Emrī	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
143	NAZİRE ŞİİR	Râyī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
144	NAZİRE ŞİİR	Râyī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
145	NAZİRE ŞİİR	Şābirī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
146	NAZİRE ŞİİR	Remzī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
147	NAZİRE ŞİİR	‘Aṭā	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
148	NAZİRE ŞİİR	Hāsan Çelebi	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
149	NAZİRE ŞİİR	Āurbī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
150	NAZİRE ŞİİR	‘Adlī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
151	NAZİRE	‘Andelībī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/

	ŞİİR			Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
152	NAZİRE ŞİİR	H̄asan-i K̄ādī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
153	NAZİRE ŞİİR	Yaḥyā Beg	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
154	NAZİRE ŞİİR	‘Āşık Çelebi	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
155	NAZİRE ŞİİR	Ferīdī	â, / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
156	NAZİRE ŞİİR	Süvārī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
157	NAZİRE ŞİİR	Vaḥīdī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
158	NAZİRE ŞİİR	‘Azmi	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
159	NAZİRE ŞİİR	Zihnī Beg	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
160	NAZİRE ŞİİR	K̄ıyāsī	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
161	NAZİRE ŞİİR	Cebri	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
162	NAZİRE ŞİİR	Sürūrī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
163	NAZİRE ŞİİR	Nazmī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
164	NAZİRE ŞİİR	Firdevsī	â, a / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün
165	NAZİRE ŞİİR	Faşıḥī	â / -	Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

166	NAZİRE ŞİİR	Cūyī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
167	NAZİRE ŞİİR	Şihābī	â / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün
168	NAZİRE ŞİİR	Münirī	â, a / -	Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün/ Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

Tablo 4: 114-168. Şiirlerin nazire ve zemin şiir olara ayrıştırılması

4. SONUÇ

4.1. ARAŞTIRMALARIN LİTERATÜRE KATKILARI

Klasik Türk edebiyatında genel bir tanımla nazire; bir şiire başka bir şairin aynı vezin, konu, kafiye ve redifle yazdığı şiirlerine verilen isimdir. Nazirecilik, şairlerin dönemlerinde çeşitli sebeplerle divanlarına almadıkları şiirlerin günümüze kadar gelmesine vesile olduğu gibi şairlerin yetişmesinde bir okul görevini de görmüştür. Zamanla ortaya çıkan nazire mecmuaları 15. yüzyıldan itibaren yaygınlık kazanmıştır. Bunların arasında Pervane b. Abdullah tarafından 1560/1561 yılında düzenlenen ve ‘Mecmua-i Nezair’ adıyla kayıtlara geçen eser nazirecilik geleneği için kıymetli bir eserdir.

Yüksek lisans tezimin amacı, nazirecilik geleneği için önemli olan bu eserdeki şiirlerin anlaşılmasını kolaylaştırmak ve eserin baki kalmasını sağlamaktır. Bu amaçla daha önce Pervane Bey Mecmuasının Türkiye Türkçesine çevrilmesi üzerine yapılan tez çalışmalarına katkı sağlamak için 114-168. şiirlerinin diliçi çevirisi yapılmış, gelecek nesiller tarafından anlaşılması sağlanmıştır.

Pervane Bey Mecmuasının tamamında 550 şairimize ait 8172 şiir bulunmaktadır. Bunların içerisinde 7345 zemin şiir ve nazire şiir bulunmaktadır. 74 şaire ait de 827 geçiş şiir vardır. Fakat tezime konu olan bölümlerde (114-168. Şiirler), birbiri ardınca devam eden şiirlerin kafiye ve vezinlerinin aynı olması dolayısıyla zemin ve geçiş şiirlerine rastlanmamıştır. Bu sebeple çalıştığım 56 şiirin de nazire şiir olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmamda ortaya çıkan diğer sonuçlar şu şekilde sıralanabilir: 48 farklı şairin nazire şiirleri vardır. Bu şairlerimiz; Zātī (2), Revānī (1), Şem‘ī (4), Şehdī (2), ‘Abdī (1), Hāfī (1), Uşūlī (1), Vişālī (1), Hārķī (1), Şabā (1), Şafāyī (1), Pertevī (1), Ānī (2), ‘Adnī (1), Şāmī (1), Zülālī (1), Sec‘ī (1), Şehdī (1), Hüsāmī (1), Sürūrī (2), Hızrī (1), Enverī (1), Lāmi‘ī (1), Emrī (1), Rāyī (2), Şābirī (1), Remzī (1), ‘Aṭā (1), Hasan Çelebi (1), Ğurbī (1), ‘Adlī (1), ‘Andelībī (1), Hāsan-i Kādī (1), Yahyā Beg (1), ‘Aşık Çelebi (1), Ferīdī (1), Süvārī (1), Vaḥidī (1), ‘Azmi (1), Zihni Beg (1), Kıyāsī (1), Cebri (1), Nazmī (1), Firdevsī (1), Faşihī (1), Cüyī (1), Şihābī (1), Münirī (1)’dir.

Bunların dışında bu nazire şiirlerin vezinlerinin Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün/ Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün kalıbıyla yazıldığı tespit edilmiştir.

Çalıştığım kısımlardaki şiirlerin kafiye düzeninin “â,a / -“ veya “â / -“ şeklinde olduğu ve şiirlerde redif kullanılmadığı görülmüştür.

Okunulan 56 şiirin nazım şeklinin, kafiye şeması (aa, ba, ca, da...) ve beyit sayısı itibariyle, gazel olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerde genel olarak aşk, sevgilinin vefasızlığı ve aşktan duyulan ızdırıp işlenmiştir. Bu sebeple şiirlerin nazım türünün âşıkane gazel olduğu tespit edilmiştir. Fakat bazı şiirlerde (117, 118, 127 vb. gibi şiirler) Kur’an-ı Kerim’den Duha Suresi, Leyl Suresi, Kehf Suresi gibi surelere atıf yapıldığından ve “Mustafa” isminin çokça anılmasından dolayı bu gazellerin, ilk bakışta, şekil itibari ile gazel ancak tür olarak naat-ı şerif olduğu kanaati hâsıl olmuştur. Ancak bu şiirlerde Hz. Muhammed’e duyulan sevginin yanında, beşeri aşkın işlendiği görülür. Vefasız sevgilinin aşğa yüz vermemesi, aşğın aşk ızdırabı çekmesi ve sevgilinin güzelliği Hz. Muhammed’in nuru ile teşbih oluşturularak anlatılmıştır. Özellikle şiirlerde kelime anlamı “kuşluk vakti” olan Duha Suresi’nde geçen “duha” kelimesi ve kelime anlamı “gece “ olan Leyl Suresi’nde geçen “leyl” kelimesi çokça yer almaktadır. Bu şiirlerde verilmek istenen anlam: Duha Suresi’nin indiriliş amacının, Hz. Muhammed’e söylenen, Allah’ın onu terk ettiği iddialarını çürütmek olduğu belirtilerek âşğın da sevgiliye duyduğu sevginin bitmediğini ve sevgilinin anlının “kuşluk vakti” gibi aydınlık olduğunu açıklamaktır. “Leyl” kelimesin anlamının da “gece” olmasından dolayı sevgilinin saçlarının renk itibariyle gece gibi olduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak, tez çalışmamda öncelikle nazirecilik geleneği ve Pervane Bey Mecmuası hakkında bilgi verilmiş, daha sonra tezime konu olan şiirlerin düz yazıya aktarılma ve Türkiye Türkçesine çevrilme işlemi, yani anlam verme işlemi yapılmıştır. Üçüncü bölümde yer alan tabloda bu şiirlerin analizi yapılarak çalışma bitirilmiştir.

KAYNAKÇA

Agâh Sırrı L. (2014). Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Aydemir Y. (2007). Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler, *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları Volume 2/3 Summer 7*.

Bahadır, C, S. (2006) Pervane Beg Mecmu'atü'n- Nezair (261a-291a)transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE.

Başpınar, F. (2003). Pervane Beg mecmuası (315 a-340 a varaklar) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Duran, R. (2008). Pervâne Beg Nazîre Mecmuası (230a-260b)(inceleme-metin-sözlük-tıpkıbasım)” *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum:Atatürk Üniversitesi SBE.

Durkaya, H. (2011). Mecmuatü'n-Nezâir'in Yeni Bir Nüshası, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Erzurum:Atatürk Üniversitesi SBE.

Ertek Markoç, Y. (2003). Eğridirli Hacı Kemal'in Câmi'ü'n-Nezâir'i, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İzmir: Ege Üniversitesi SBE.

Fatma Baş Çetinkol, B, F.(2004) Pervane Beg Nazire mecmuası Mecmuatü'n-Nezair.*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Ferit D. (2010). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Gıynaş Ali K. (2004). Pervane Bey Mecmuası 3 Cilt. Ankara:Türk Dünyası Vakfı Yayınları.

Gökyurt, A. (2004). Pervâne Beg Nazire Mecmuası (603b-624b) Transkriptli, Edisyon Kritikli Metin. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Gürbüz, M. (2012), *Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi*, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı: Haz.Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yay.

Kaya, H.(2002).Pervane Beg Nazire Mecmuası (165a-199b) transkripsiyonlu ve edisyon kritikli metin . *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Köksal, F. (2001). Edirneli Nazmî Mecma‘u’n-Nezâ’ir, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

Köksal, F. (2006). Nazire, *DİA*, XXVIII, 265-268.

Köksal, F. (2006). *Sana Benzer Güzel Olmaz-Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kur’an-ı Kerim: <https://kuran.diyamet.gov.tr> (Erişim tarihi: 01.11.2019-10.12.2019)

Kut. G. (1986). Mecmua, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, C. 6, Dergâh Yayınları, İstanbul 1986.

Öztürkçü, İ. (2004). Pervane Beg Mecmuası 580b-603aTranskripsiyonlu Metin. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Sami, Ş.(2015). *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Sevinç, İ. (2001). Pervane Beg Nazire mecmuası (1a-29b) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Solmaz, S. (2009). *Gülşen-İ Şu'arâ*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Taştan E. (2004). Pervane Beg Nazire Mecmuası (199b-230b) transkripsiyonlu, edisyon kritikli metin. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi TAE

Zülfe, Ö. (2007), Pevâne Bey Mecmuası, *DİA*, XXXIV, 244-245.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI-SOYADI: Şengül IŞIK

DOĞUM YERİ -TARİHİ: BULGARİSTAN 03.10.1989

MEDENİ HALİ: Bekâr

E-MAİL: sen-gul.89@hotmail.com

ADRES (EV): Cumhuriyet Mahallesi, Atatürk Bulvarı, Bizimkent Sitesi,
Beylikdüzü/İSTANBUL

ADRES (İŞ): Esenyurt Kıraç Anadolu Lisesi

TEL.: 05459495275

EĞİTİM DURUMU

2009-2012 İstanbul Üniversitesi Pedagojik Formasyon Eğitimi

2008-2012 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı

2004-2008 Çorlu Mimar Sinan Anadolu Lisesi

YABANCI DİL

İngilizce – Orta Seviye

İŞ TECRÜBESİ

2013- Halen: Esenyurt Kıraç Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmenliği